

Mlaš tednik

Kronika

V.b.b.

Cena 55 grošev

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto

V Celovcu, dne 2. avgusta 1950

Številka 31

Za enakopravnost domačega jezika

Istega dne, 2. julija, ko so zbori iz Trsta, Goriške in Koroške na ljudskem zborovanju na Repentabru peli slovenske narodne pesmi, je največja tamošnja slovenska organizacija „Slovenska demokratska zveza“ na shodu v Trstu sprejela resolucijo, v kateri zahteva uvedbo dvojezičnosti na Svobodnem tržiščem ozemlju. Spomenica je bila poslana Organizaciji združenih narodov, mednarodni organizaciji UNESCO, zavezniški vojaški upravi in v vednost parlamentarcem in državnikom Zedinjenih držav ameriških, Velike Britanije in Francije.

V uvodu spomenica ugotavlja „da vodi politika današnjih lokalnih upraviteljev tega ozemlja k ponovni obnovi usodepolne fašistične miselnosti, ki je poglajala svet v drugo svetovno vojno. Ta miselnost je naperjena proti Slovincem na Svobodnem tržiščem ozemlju in se izvaja v grobih kršitvah najosnovnejših človeških pravic. Nedemokracijski in fašistični ukrepi očitno sabotirajo napore demokratične miselnosti in posredno podpirajo komunistični vdor v zahodno Evropo.“

Zavezniški vojaški upravi je bila nadalje izročena spomenica o šolstvu, v kateri Slovenska demokratska zveza zahteva, da morajo ostati slovenske šole kakovostno na čim višji stopnji, protestira proti vsakemu okrnjevanju slovenskih šol ter zahteva izpolnitev trgovske šole in višje industrijske šole. Zahteva odprtje slovenskih otroških vrtcev in opozarja na dejstvo, da so prav slovenske šole nameščene v najbolj nehygieničnih poslopjih.

Govorniki na shodu so z izčrpnimi in številnimi dokazi utemeljili važnost in potrebo po spomenici.

Je pač žalostno dejstvo, da si mnogi predstavljajo vse pravice narodne manjšine že v tem, če ta sme doma in na ulici govoriti svoj jezik in če sme imeti kak svoj časopis in neke zapeti svoje pesmi. Enakopravnost je nekaj drugega. Večinski narod to dobro ve. Enakopravnost pomeni imeti pravico do istih kulturnih ustanov kot jih ima on. To so seveda predvsem šole. Slovenski narod v Primorju želi pa po pravici tudi, da se njegov jezik upošteva v javnosti, n. pr. v uradih.

Želi, da bi končno mogel svoje davke plačati v svojem jeziku. Želi, da bi se na sodišču mogel zagovarjati v svojem jeziku in pred sodniki, ki so večini njegovega jezika. Hotel bi krstiti svojega otroka na ime, kakršnega je nosil njegov praded in kasneje ne več gledati, kako prihaja njegova kri iz tujih šol vedno bolj odtujena lastnemu rodu. Želi s polno pravico tudi to, da bi na poslopjih in cestah v njegovih rojstnih krajih, ki so jih krstili in naselili njegovi predniki, videl poleg tujega tudi domač napis.

Popolnoma razumljivo je to. In to tudi vedo tisti „lokalni“ in drugi, o katerih govori spomenica. Če ne store nič, bo končno tudi njim v slabo. Ne samo socialna, temveč tudi narodna nestrpnost pripravlja tla komunizmu.

Sicer pa zadeva, o kateri govori zgoraj omenjena spomenica ni omejena na Svobodno tržiško ozemlje, marveč slišimo in beremo, da so Italijani tudi napram Nemcem v Južnem Tirolu enako razpoloženi. Tudi tam omejujejo pravice na vseh poljih, čeprav govorijo določbe mirovne pogodbe, po katerih je vezana Italija in kljub dogovorom med avstrijskim zunanjim ministrom dr. Gruberjem in italijansko vlado.

Kralj Leopold — odstopi

Ko se je pred dobrim tednom vrnil belgijski kralj Leopold iz večletnega pregnanstva v Bruselj, se je spor med južnim — francoskim in severnim — flamskim delom dežele vedno bolj zaostreval. Ko je bil za torek, 1. avgusta, napovedan pohod preko 100.000 delavcev iz industrijskih okolišev južne Belgije v glavno belgijsko mesto Bruselj, je bila nevarnost, da je to začetek državljanske vojne v Belgiji.

Zaradi te nevarnosti, ki bi imela za belgijsko gospodarstvo in s tem seveda tudi za celotno belgijsko prebivalstvo nedogledne posledice, so se sporazumele vse tri glavne belgijske stranke, to je krščansko-socialna stranka, socialno-demokratska stranka in pa liberalna stranka, za mirno rešitev težkega vprašanja. Pri tem je vsaka stranka nekaj popustila in po tem sporazumu je dal

kralj Leopold izjavo, da je pripravljen odpovedati se prestolu, ko dopolni njegov sin prestolonaslednik Boudoin 21. leto starosti.

V smislu tega sklepa je izdala nato vlada uradno sporočilo, kjer je rečeno, da bo čas kraljevega odstopa še posebej določen. Ker pa dopolni prestolonaslednik Boudoin 21. rojstno leto dne 7. septembra letos, bo ta dan tudi določen kot dan odstopa kralja Leopolda.

V posebni proklamaciji bo vlada razložila potek dogodkov, ki so končno vodili do odstopa kralja Leopolda.

V ponedeljek v poznih večernih urah je bil kot uspeh sporazuma odpovedan pohod 100.000 delavcev v Bruselj in pričakovati je, da bodo v kratkem prenehale tudi obširne stavke v industrijskih okoliših južne Belgije.

Pred odločilnim bojem

(Glej zemljevid v štev. 30. „Našega tednika“)

Na Koreji so se umaknile pri svojem pettedenskem zavlačevalnem umiku ameriške čete — in skupaj z njimi tudi ostanek južnokorejskih čet — na ozemlje, ki je po velikosti približno enako koroški deželi (10.000 km²). Na skrajnem jugovzhodnem koncu tega ozemlja leži pristanišče Fusan, okrog katerega se v nekakem polkrogu s polmerom od 80—100 km širi omenjeno ozemlje.

V ponedeljek zjutraj so ob prvem svitu začele na meji tega ozemlja severnokorejske čete z močnimi napadi, pri katerih so sodelovali tudi oklopni oddelki in topništvo. — Zgleda, da si hočejo komunistične čete z vsemi sredstvi izsiliti pot do pristanišča Fusan-a, kjer se izkrcujejo ameriške čete z vsem vojniškim materialom in od koder tudi vse ameriške in ostanek južnokorejskih čet na korejskem polotoku oskrbujejo.

Bojna črta na korejskem polotoku poteka sedaj vzhodno od mesta Chinju na jugu proti Hamjanu in nato proti severu zahodno od mesta Kumchon, obrne se proti vzhodu ter doseže morško obalo v zunanjih okrajih mesta Yongdok.

V ponedeljek so prispele na Korejo prve ameriške čete, ki so jih takoj po začetku sovražnosti na Koreji odposlali naravnost iz Združenih držav. Te čete so takoj po izkrcanju odšle na bojišče, da so razbremenile 24. ameriško divizijo, ki že od začetka zadržuje prodiranje komunističnih čet. Iz tega moremo razbrati, kako dolgo bo trajal dovoz čet in materiala na Korejo (ako se bo Amerikancem posrečilo obdržati pristanišče Fusan in njegovo zaledje), predno bo mogoče začeti s protiofenzivo.

Indijska vlada je sporočila glavnemu tajniku Organizacije združenih narodov, da bo poslala na Korejo kot pomoč Južni Koreji en sanitetni oddelk z vsem potrebnim sanitetnim osebjem. Prvotno je izjavila indijska vlada, da ne more poslati Južni Koreji nikake pomoči, ker mora skrbeti predvsem za obrambo lastne dežele.

(Opomba uredništva: Vsem bralcem priporočamo, da izrežejo zemljevid na prvi strani v štev. 30. „Našega tednika“, ker zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priložiti zemljevida v vsaki številki „Našega tednika“.)

Oborožitev Nemčije

Strokovnjak za zunanje-politične zadeve republikanske stranke v Združenih državah je John Foster Dulles. Ta je istočasno tudi svetovalec zunanjega ministra Združenih držav, Dean Achesona. Preteklo nedeljo je imel John Foster Dulles v San Franciscu v Združenih državah govor, v katerem je poudarjal, da bi bilo potrebno vključiti Nemčijo in Japonsko kot enakovredni članici zapadnega sveta v boju proti komunizmu.

Nemčija in Japonska ležita po izjavi Dullesa zemljepisno tako, da bi pomenila njih zasedba po komunistih znaten uspeh sovjetskega obkroževalnega načrta. In Foster Dulles je pristavil: „Nato bi moglo slediti to, kar imenuje-

mo zadnje dejanje in to je ali počasno davljenje, ali pa smrtonosen napad.“

Sicer je Dulles pravi taksi nemški in japonski armadi, ki bi mogli služiti samo nacionalnim željam Nemcev in Japoncev, vendar pa Dulles brezdvomno zagovarja oborožitev Nemčije in Japonske.

Novi britanski visoki komisar

V ponedeljek dne 31. julija je oddal svoje posle dosedanji britanski visoki komisar v Avstriji, general Sir John Winterton, ki je zavzemal to mesto od početka zasedbe Avstrije po končani vojni.

V torek dne 1. avgusta je prevzel posle britanskega visokega komisarja v Avstriji poslanik Velike Britanije na Dunaju, sir Harold Caccia.

S 1. avgustom so prepustile britanske oblasti v Avstriji nekaj poslov, ki so jih vršile kot zasedbena oblast, spet avstrijskim oblastem.

Posvetovanje v Varnostnem svetu

V ponedeljek dne 31. julija je bila seja Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov. Te seje se zastopnik Sovjetske zveze še ni udeležil. Na seji je bil soglasno sprejet sklep o pomoči civilnemu prebivalstvu Južne Koreje. Jugoslovanski zastopnik se je glasovanja vzdržal.

Za torek zvečer je sklical glavni tajnik Organizacije združenih narodov sejo Varnostnega sveta. Te seje se bo udeležil tudi zastopnik Sovjetske zveze, Jakob Malik, ki bo sejal Varnostnega sveta v mesecu avgustu tudi predsedoval. Zastopnik Sovjetske zveze je tudi predlagal dnevni red za to sejo in sicer: 1. Zastopstvo komunistične Kitajske pri Organizaciji združenih narodov; 2. mirna ureditev korejskega spora.

Zapadno-evropska zveza

V glavnem mestu Holandske, Den Haagu, so bila v ponedeljek posvetovanja zunanjih ministrov držav Zapadno-evropske zveze. Posvetovali so se predvsem o številu vojnih sil zapadne Evrope in o njeni obrambi. Nadalje so govorili o proizvodnji vojnega materiala za oborožitev omenjenih držav ter končno o razmerju teh držav do držav Severno-atlantske zveze.

Indija ne bo nevtralna

V indijskem parlamentu je izjavil ministrijski predsednik Pandit Nehru, da v slučaju tretje svetovne vojne Indija zaradi svojega zemljepisnega položaja in tudi zaradi razpoloženja prebivalstva ne bi mogla ostati nevtralna.

Balkanska komisija

V Ženevi je končala Balkanska komisija, ki je proučevala položaj v Grčiji in na mejah Grčije, s sestavo svojega poročila. To poročilo bo komisija izročila glavnemu tajniku Organizacije združenih narodov, Trygve Lie-u in bo nato objavljeno v treh tednih.

Marshallova in vojaška pomoč

Ameriški senat je odobril zvišanje Marshallove pomoči za obnovo Evrope za tekoče leto za 58 milijonov dolarjev. Skupna vsota Marshallove pomoči za to leto je sedaj 2 milijardi 726 milijonov dolarjev. Predsednik Truman je dobil s posebnim zakonom pooblastilo, da lahko zmanjša ali ukine dodelitev te pomoči onim državam, ki ne bi hotele sodelovati pri pozivu Organizacije združenih narodov za pomoč napadenim državam.

Predsednik Truman je zahteval, da odobri ameriški kongres kot vojaško pomoč zapadno-evropskim državam znesek v višini štirih milijard dolarjev.

Koroška protestira

Iz Marshallovega plana so te dni razdelili 76 milijonov šilingov za pozidavo porušenih hiš.

Pri tej razdelitvi je dobila Nižja Avstrija 24 milijonov, Dunaj 33, Štajerska 12 in Zgornja Avstrija 7 milijonov šilingov.

Koroški pri tej priliki niso bili dodeljeni nobeni krediti, čeprav je tudi v deželi posebno v Celovcu in Beljaku, mnogo po vojni porušenih hiš.

Koroška je vložila oster protest. Tokrat se je zgodilo vsej deželi tako, kakor se navadno dogaja Slovincem, da jih pri razdelitvah gospodarskih pomoči ne poznajo, predobro pa jih vidijo pri pobiranju davkov.

Politični teden

Že en mesec traja vojna na Koreji. Severno-korejske čete so bile dobro organizirane in pripravljene na spopad. Južna Koreja je bila po povsem nepripravljena in tudi pozneje ni pokazala nobenih vojaških vrtilin, niti kakih drugih prednosti. Vojaško popolnoma nepripravljena in še upravnostno trhlja, se pač ne more upirati nadmočnemu sovražniku. Amerikanci so ji prišli na pomoč in tudi večina držav pri Organizaciji združenih narodov je obsodila v resoluciji Varnostnega sveta Severno Korejo kot napadalno. Amerika je posegla vmes, ker se zaveda, da v bistvu ne gre za Korejo, temveč za osnovno vprašanje, ali je bolje takoj ali šele kasneje nastopiti proti napadalcu. Sreče v svojem vojaškem podvigu do sedaj ni imela. Prva ameriška divizija je v bojih mnogo trpela in ostale tri se morajo bolj ali manj neurejeno umikati pred skoraj 20 kratno premočjo. Tri četrtine južne Koreje so zasedle komunistične čete in vojaški položaj — vsaj navidez — je za Amerikance zelo težak. Videti je, da bo zelo dobro, ako bodo mogli ohraniti mostišče okoli pristanišča Fusan, kamor prihajajo ameriški vojaški transporti.

Kaj drugega tudi ni bilo pričakovati. En mesec je že pretekel in komaj štiri ameriške divizije so posegle v boje. To je za marsikoga nerazumljivo, saj nam je vendar še v svežem spominu nepremagljiva invazijska armada iz zadnje svetovne vojne. Skoraj bi človek rekel, da je vprav s korejskim slučajem na laž postavljena vsa sovjetska povojna propaganda o „imperialističnih napadcih in osvojevalcih“.

Vendar tako suhoparno gledanje ne odgovarja stvarnosti. Okrog pristanišča Fusan se bodo sedaj stisnile ameriške kopenske sile. Nastalo bo mostišče, nastala bo šele sedaj prava bojna fronta. Bojne ladje, letalstvo in verjetno nova protitankovska orožja bodo imela besedo. Začelo se bo drugo poglavje korejske vojne. Iz džungle se bo vojna prenesla na resnično bojno fronto. Tukaj pehota ne bo več odločevala, temveč moderna vojna tehnika.

Koreje ne zapustimo

Tako je izjavil Mac Arthur, legendarni branilec Filipinov in trdnjave Corregidor iz zadnje svetovne vojne, tako je dejal načelnik generalnega štaba Bradley in predsednik Truman meni isto. To pa so zelo dalekosežne izjave, ki pomenijo najmanj to, da se bo korejska vojna vlekla še mesece in mesece. Ameriški ukrepi na vojaškem področju doma pa kažejo na to, da se njih vojaški stroj spravlja v pogon in to je zaveda, ki nedvomno tudi Sovjetom daje mnogo misliti.

Sovjetsko stališče: Korejci naj sami uredijo svoje zadeve!

To je razumljivo. Komunistična Severna Koreja je dosedaj vojaški zmagovalnik in če bi korejski spopad prepustili Korejcem, bi poravnava narekoval zmagovalci. Ljudska demokracija Severne Koreje bi se raztegnila na Južno Korejo in med Mao Tse Tungovo Kitajsko in ameriško Japonsko bi nastal komunistični klin, ki bi sedanji strateški položaj na Daljnem Vzhodu bistveno sprevrgel. Tega Amerikanci ne morejo dopustiti, ne da bi s tem doživeli vojaški in moralno-politični poraz. Koreja je slejkoprej prestižno vprašanje med Sovjeti in Ameriko. Koreja še ni nobena bojna fronta v pravem pomenu. Ni nič drugega kot poizkusni balon, ki ga je izpustil komunizem, ki stremi za svetovno revolucijo.

Ameriško stališče: čete severne Koreje nazaj na staro mejo!

Stališči obeh velesil sta nezdružljivi. Verjetno bo potek vojaških operacij šele dal novih možnosti za sporazum. In verjetno bo Sovjetska zveza šele takrat dala znak za umik, kadar bo na dlani, da cilja ni mogoče doseči. Sovjetska diplomacija je izborna. Skrbi med drugim tudi za to, da korejski slučaj ne bi zarjavel. Železo je treba kovati, dokler je vroče. In če so se Sovjeti na veliko presenečenje Zapada odločili, da se bodo prav sedaj spet udeleževali sej Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, pomeni to nič drugega

kot da nameravajo iz korejskega spopada napraviti zase neko prednost, oziroma iz svoje vojaške zmage na Koreji skovati politični dobiček.

Prvega avgusta se sestane Varnostni svet. Sklical ga pa ni nihče drugi kot sovjetski predstavnik Jakob Malik, tisti, ki že od januarja ni bil več prisoten. Zapač gleda na ta ruski korak, ki na prvi pogled predstavlja znamenje miroljubnosti in volje za sodelovanje, — z veliko zadržanostjo.

„Bojim se jih, četudi prinašajo darila“

Ta starodavni pregovor iz trojanske vojne bi bil tukaj kar na mestu. No, kljub vsemu pa je treba sovjetsko odločitev vendarle pozdraviti. Dokler se bodo razgovarjali, se ne bo treba še bati... Sicer pa oba nasprotnika še dovolj skrivata svoje karte, oziroma adute, po domače povedano. Sovjeti imajo Mao Tse Tung in v neki meri se morejo sklicevati tudi na Indijo Pandit Nehruja, ki neprestano prosi Washington, naj popusti. Verjetno se Indija boji obeh, Kitajske in Rusije. Poleg tega so v Afganistanu, državi, ki leži med Perzijo in Pakistanom, zelo zanimivi dogodki v teku. O teh pravijo, da so voda na ruski mlin... Kitajske komunistične čete se gibljejo proti Tibetu in tam francoska Indokina je v veliki nevarnosti pred komunističnim napadom.

Amerikanci drže pa Formozo in ščitijo Čan-Kaj-Šekovo armado. Ta predstavlja za Mao Tse Tung in za Sovjete zelo neprijetno strašilo. Nadalje imajo pod seboj Japonsko. Japonci komaj čakajo, da bi jih Amerikanci priznali kot svoje zaveznike in jim dali možnost, da si svojo državo utrdijo in da postanejo spet politični činitelj. Povrh imajo Amerikanci za seboj še večino držav Organizacije združenih narodov.

S temi „aduti“ se bosta obe velesili vsedli za mizo Varnostnega sveta in kjer bo tehnika težja, tam bo pač nekaj prednosti.

Prej smo omenili, da se ameriški vojaški stroj spravlja v pogon. To je mogoče opaziti tudi na evropskem poprišču „hladne“ vojne. Države Atlantiske zveze se močneje oborožujejo in hitrost njih oboroževanja je Amerikan-

cem še vedno prepočasna, tako da je sam predsednik Truman naslovil nanje opomin, v katerem pravi, da je obrambna pripravljenost zapadne Evrope danes postala najbolj pereče vprašanje. Gospodarska pomoč, ki so jo nudile in jo še nudijo Združene države ameriške, naj bo podlaga tudi za čim popolnejšo vojaško pripravljenost.

Sicer so tudi v zapadni Evropi težke razpoke.

Belgijska tragedija

je danes predmet političnih komentarjev v vsem svetovnem tisku. Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo. Nasprotniki kralja Leopolda uresničujejo svoje grožnje. Velik del južne polovice države se je uprl. Stavke in sabotaže so na dnevnem redu. Kralj ne gre iz svojega dvorca Laeken. Varuje ga 1000 orožnikov. Po glavnem mestu Bruslju se vrste demonstracije druga za drugo in deloma tudi težji spopadi med pristaši in nasprotniki kralja Leopolda hrome javno življenje in ustvarjajo težko in sovražno ozračje.

Za nepristransko presojo položaja je treba velike obzirnosti in previdnosti. Nekaj splošnih ugotovitev je treba iz-

reči: kralju Leopoldu očitajo, da v zadnji vojni ni ravnal tako kot je želela večina belgijskega naroda. Podpisal je kapitulacijo armade proti volji parlamenta in vojaških voditeljev. Neposredna posledica te kapitulacije je bil Dunkerque (Dünkirchen). Tudi zasebno življenje mu očitajo, pravijo, da se ni vedno ravnal kot kralj. Na njegovi strani pa je izid ljudskega plebiscita. Večina, čeprav majhna, je glasovala za njegov povratak. Iz ustavnega in pravnega stališča ima prav. Res pa je tudi to, da za običajnega ministrskega predsednika pač more zadostovati večina nekaj glasov, vprašanje pa je, če taka večina zadostuje tudi za monarha?

Na drugi strani pa so belgijski socialisti s tem, ko se prešli k terorju ulice pokazali, da so zelo slabi demokrati. Če že greš na volitve, potem se tudi ukloni njih izidu.

V dobrobit vsemu miroljubnemu človeštvu bi bilo, da bi mala in tako simpatična Belgija že našla svoje ravnotežje. In da bi končno tudi Leopold uvidel, da mora nekaj storiti iz spoznanja, da je njegova oseba vzrok tako težkega razdora med belgijskim narodom. Saj ne gre za monarhijo ali republiko, gre za osebo. In njegov brat Charles, ki ga je nadomestoval, je tudi monarh, pač pa priljubljen v vsem narodu.

Priprave na Zapadu

Vojna na Koreji je Zapad na mah predramila. Pokazala je vso slabost v lepih besedah večnih „obrambnih“ paktov zajete vojaške in politične moči.

V Ameriki se je zato v javnosti pojavila zahteva po hitri vojaški okrepljivosti. Ob enem so postali gotovi krogi v Ameriki nestrpni, da ameriški zapadni zavezniki v Evropi le sprejemajo pomoč in denar, ne nudijo pa ob potrebi resne politične in vojaške pomoči.

Prezident Truman je te dni v posebni spomenici pozval parlament, da bi odobril novih 10 milijard dolarjev za vojaške potrebe. Do 30. junija prihodnjega leta naj bi se število ameriške stalne vojske povečalo za 600.000 mož, kar pomeni 40 odstotni porastek. Pri tem je največ sredstev dodeljenih zračnim silam, ki bodo za enkrat narasle za 5000 letal. Povprašujejo nekateri strokovnja-

ki, če ni napačno, se povsem zanesti na letalstvo in ne posvetiti dosti pozornosti pehoti (infanteriji).

Tako so te dni iz Pariza javljali, da bo Francija zahtevala na prihodnji seji stalnega odseka Atlantskega pakta v Londonu, da naj Amerika sama izvežba več infanterijskih divizij in jih stavi za evropsko varnost na razpolago. Francija bo pač mogla dati k večjemu le polovico za obrambo neobhodno potrebnih divizij. Ostale male države pa itak ne pridejo mnogo v poštev!

V vsem tem je še položaj, ki je odmerjen zapadni Nemčiji, neznan. Francozi so odločno proti temu, da bi Nemčija vojaško sodelovala. Za enkrat bo menda smela predvsem na industrijskem polju delati za „obrambne“ potrebe Zapada.

Iz južne Avstralije

Adelaide, 9. julija 1950

Prav lepo se zahvaljujem za pismo, ki ste mi ga poslali koncem junija. Dobil sem ga 1. julija in tako je rabilo pismo iz Celovca do tukaj točno sedem dni. Pismo je bilo popolnoma dobro ohranjeno. Vedno sem vesel, kadar dobim pismo iz domovine, še prav posebej sem bil vesel Vašega pisma, v katerem mi sporočate, da redno pošiljate na moj naslov „Naš tednik“. Žal pa moram povedati, da vsaj za sedaj „Naš tednik“ precej neredno dobivam in prihaja do nas tudi z veliko zamudo. Naročnino pa Vam bom takoj poslal, kakor ste pisali.

Pišete mi, da sem jaz šele med prvimi, ki se oglašam iz Avstralije, želite tudi, naj bi dobil ne samo bralce, ampak tudi redne naročnike za Vaš list. V tem ste mi naložili pa precej težko nalogo, ki jo bom pa le poizkušal čim bolj ugodno rešiti.

Avstralija je namreč zelo velika dežela in v tej obširni in razprostrani deželi se Slovenci kar nekako izgubijo. Saj tukaj Slovencev gotovo ni nad 1000 in še ti so raztepeni po vsej širni Avstraliji. V kraju, kjer jaz živim, nas je okrog 80 Slovencev. Tem sem deloma pokazal, deloma pa sem pripovedoval o Vašem pismu in je bila večina pripravljena se takoj naročiti na Vaš list in Vam bodo tudi takoj poslali naročnino. Želijo pa, da jim pošljete nekaj števil na ogled, da vidijo, kako Vaš list zanimivo opisuje dogodke iz domovine, kako opisuje vse dežele v Evropi in po celem svetu, kjer žive Slovenci. Pošljite te številke „Našega tednika“ kar na moj naslov in jih bomo nato razposlali po širni Avstraliji povsod, kjer žive Slovenci. Nato se Vam bo gotovo javilo več novih naročnikov iz Avstralije.

Zanima Vas tam, kakšna je zgodovina naše dežele in kakšno je življenje pri nas. Spet bom danes čisto na kratko nekaj napisal. — Pred 160 leti so se pripeljali prvi Angleži semkaj z ladjo „Captain Philip“ in so pristali v kraju Sydney. Bilo je to leta 1788, takrat je bilo to še malo naselje, danes pa je najlepše in največje mesto v Avstraliji in šteje preko dva milijona prebivalcev.

V poznejših letih so prihajali še vedno novi naseljenci, ki so odkrivali vedno nove predele te širne dežele. S težkim delom so prvi naseljenci morali pridobivati plodno zemljo, kmalu pa so začeli prodajati svoje pridelke v širni svet. — Leta 1804 so se izkrcali novi naseljenci na otoku Tasmanija; ta otok je malo manjši po površini kakor pa je cela Avstrlija. Znanci iz Tasmanije mi pišejo, da so tam izredno lepi kraji in da je tam podnebje, ki je podobno našemu v Sloveniji.

Šele po letu 1920 so začeli v Avstraliji z večjo industrijo, ki pa se je prav za prav razvila v težko industrijo šele v najnovejšem času, to je po letu 1945. Zato je tudi po tem letu nastalo veliko število novih tovarn in tudi tovarna, kjer jaz delam, obratuje šele dve leti.

Zaradi hitrega razvoja industrije in obrti manjka danes v Avstraliji predvsem kvalificiranih delavcev in specialistov, torej ljudi, ki bi mogli to novo industrijo še dvigniti. Iz Evrope pride razmeroma le malo takšnih ljudi, ker jih tam tudi sami rabijo. Vendar sem prepričan, da bi vsi taki tu v Avstraliji imeli lepšo in bolj gotovo bodočnost kakor pa v Evropi.

Mi, ki smo prišli v Avstralijo s posredovanjem IRO, smo podpisali pogodbo za dve leti, da bomo delali tam, kamor

nas bodo dodelili. Dve leti si torej ne moremo prebirati službe in ne moremo menjati samovoljno službenega kraja. Zato pa tudi vsaj polovica novih naseljenecv ne dobi takega dela, kakor bi si ga kdo želel in za katerega je tudi mogoče bolj usposobljen. Tudi ne moremo zahtevati prvi dve leti večje plače, kakor pa je določena za pomožne delavce. Šele po preteku dveh let bomo mogli zahtevati plačo, kakor nam bo pripadala po naši stroki in sposobnosti. Kljub vsemu temu pa moram reči, da smo tudi sedaj zadovoljni s to plačo. Med tem — in dve leti hitro mineta — se bomo pa vsaj priučili jeziku in spoznali bomo dobro tukajšnje razmere.

Novonaseljenci stanujejo v barakah. Ne smete pa misliti, da je to zaradi pomanjkanja stanovanj ali zaradi kake umetne razlike med nami in domačini. Morate si namreč zamisliti, da pride vsak teden vsaj dva tisoč novih naseljenecv iz Evrope, ki ne poznajo ne jezika ne običajev in že zato ne bi mogli zadovoljno stanovati med domačini. Vsak pa, kdor govori dobro angleško, dobi lahko lepo opremljeno stanovanje, tudi zemljo si lahko vsak kupi in vsak si lahko postavi svojo hišo in si tako ustanovi svoj novi dom v daljni Avstraliji. Vse to lahko tu kupi na obroke, pa četudi je šele novonaseljenec.

Zlasti dobro so se med novonaseljenci izkazali bivši prebivalci baltičkih držav, pa tudi Madžari in seveda mi Slovenci, ki se hitro učimo angleški jezik, smo se že vžveli v tukajšnje običaje in nas povsod zelo cenijo in radi sprejemajo. V našem kraju so se še najslabše vžveli Poljaki.

Naj bo za danes dosti. Ko dobim zaželjene številke „Našega tednika“ ali pa mogoče tudi kako Vaše pismo, bom pa spet kaj napisal.

Vse znanice na Koroškem in vse bralce „Našega tednika“ najlepše pozdravljam
Jože Podgoršek,

Na Gradiščanskem

Deželni šolski svet za hrvaško šolstvo na Gradiščanskem (Burgenland) je priredil s podporo šolskega nadzornika počitniški tečaj za učitelje na hrvaških šolah za poglobitev njihovega znanja hrvaškega jezika.

Tečaj se je vršil od 10. do 22. julija 1950 v Štamperku.

Tečaj je vodil g. dr. Karl Pivk, asistent za slovanske jezike na dunajski univerzi. Dr. Pivk sam je govoril o zgodovini in razvoju hrvaškega slovstva od prvih početkov do danes.

G. dr. Anton Andorfer, tajnik ministrstva in profesor na zavodu tolmačev modernih jezikov na dunajski univerzi, je predaval o temeljnih vajah iz hrvaške slovnice. G. učitelj Štefan Kuzmič je imel vrsto predavanj o hrvaški zgodovini. G. šolski ravnatelj Jakob Dobrovič je s tečajniki študiral hrvaško narodno pesem, katero so z velikim navdušenjem prepevali. G. nadučitelj Franjo Meršič je govoril o narodnih običajih gradiščanskih Hrvatov in pojasnjeval tečajnikom službene in gmotne prilike učiteljstva.

G. nadučitelj Kornfeind je v obširnem predavanju govoril o narodnem in kulturnem položaju gradiščanskih Hrvatov na podlagi uradnih statistik. Posebnost tega vprašanja je predložila vsem tečajnikom važnost priznanja k hrvaškemu narodu ob vseh prilikah in predvsem ob priliki ljudskega štetja.

Ta lepa in obširna predavanja so dokazala najočitneje, da je hrvaški jezik in hrvaška kultura na isti višini kakor vsi jeziki in kulture drugih evropskih narodov.

Hrvaški pionirji, na čelu preč. gg. župniki Ignac Horvat, Tomo Sučić in Mate Ferčak, so obiskali tečaj in se o njem zelo pohvalno izrazili ter naglasili velik napredek v načinu poučevanja.

Tečaj je obiskalo 40 učiteljev in učiteljic iz vsega Gradišča. Na tečaju so vsi udeleženci živo sodelovali, kar je bil krasen dokaz pridnosti in aktivnosti hrvaške inteligence.

Gospod deželni šolski nadzornik je kar dvakrat tečaj obiskal in tudi govoril učiteljem.

Posebna zahvala gre hrvaškemu šolskemu nadzorniku g. prof. Klaudusu, za ves njegov trud ob priliki priprav. Ta tečaj je močan temeljni kamen v hrvaškem kulturnem življenju na Gradiščanskem, ki se bo utrjeval iz leta v leto.

Ko beremo to poročilo o delovanju šolskih oblasti na Gradiščanskem za podvig šolstva, kar ne moremo razumeti zadržanje šolskih oblasti na Koroškem. Kaj se je podobnega napravilo pri nas? Kaj so storili poklicani, da bi šolske prilike v deželi zboljšali? Pri nas je prva briga učiteljev in tudi oblasti odpraviti malenkostne pravice Slovencev v šoli in skrb, kako se v praktičnem pouku ogniti tem predpisom. Pri

nas je prva skrb, kako pritisniti ob ste-no učitelje in tudi predstavnike šolstva, ki se trudijo, da bi se predpisi tudi izpolnjevali. Eno, edino, kar interesira še najširše kroge, je, da dobijo doklade, ki se izplačujejo na dvojezičnih šolah, da jih dobivajo tudi tam, kjer se zavestno in načrtno sabotira pouk slovenščine.

Mi dobro vemo, da imamo v deželi celo vrsto dobrih in vestnih učiteljev, ki so spoznali pravilnost pouka obeh deželnih jezikov. Ti učitelji hočejo izvajati predpise, istočasno pa zahtevajo tudi, da jih šolska oblast štiti pred političnimi hujšakci, kar je prišlo do javnega izraza na učiteljski konferenci v Maloščah, o čemer je tudi naš list že poročal. Dolžnost šolske oblasti in predvsem deželnega šolskega sveta bi bila, da da takim učiteljem vso oporo, da skrbijo za njihovo nadaljno izobrazbo in da poskrbi šolam tudi potrebnih in primernih učnih knjig.

To bi bila tista potrebna kulturna in — če hočete — plebiscitna podpora južnemu delu dežele. Taka podpora bi pomenila utrditev mladine za težak življenjski boj. Mi dobro vidimo, da dvojezičnost šol v napredku mladega človeka ne pomeni nobenega zaviranja, marveč utrjuje duševno razgibanost mladine. Pri prestopu iz ljudske v srednjo šolo se izkažejo otroci iz vestno vodjenih dvojezičnih šol najmanj tako dobro kakor otroci iz nemških šol. Po-

nemčevanje mladine nikdar ne more pomeniti kakršnih koli prednosti za razvoj mladega človeka, marveč le otopitev njegovega duha.

Vam učitelji, ki hočete biti vestni vodniki mladine, Vam, katerim je skrb za napredek mladine pri srcu, ključemo: Na dan in na plan! Povejte svoje mnenje, povejte svoje izkušnje z dvojezično šolo, povejte, koliko zadoščenja Vam je napredek mladine, kateri ste posvetili vse svoje moči in tudi svoje srce. Tudi Vi potrebujete podobnega tečaja kakor so ga imeli hrvaški učitelji v Štamperku. Tudi Vi potrebujete pri svojem delu podpore deželne šolske oblasti. Na Vas je, da se iz šole iztrebi politika in se tja zopet naseli skrb za šolsko mladino.

„Ne znam slovensko brati“

Prišel je k meni mlad človek; v šolo je hodil 8 let in sicer leta 1932 do leta 1940; bržkone potem še v nadaljevalno šolo.

Leta 1932 še ni vladal Hitler na Koroškem. Ta mlad človek bi se bil lahko naučil slovensko brati v šoli še pred Hitlerjevim prihodom. In vendar se ni! Zakaj ne? Zato, ker v šolah niso hoteli slovenskih otrok naučiti slovensko brati! Tisti mladi človek sicer ni hodil v šolo kje gori na Zg. Koroškem, marveč v čisto slovenskem kraju, a vendar se ni naučil v šoli slovensko brati! Ga niso hoteli naučiti! Ne njega ne tisoče drugih slovenskih otrok!

Taka pravica je tedaj vladala na Koroškem!

Zlat jubilej v Svečah

Prav v času žetve, ko je vse žito zlato, smo obhajali tudi zlato poroko našega organista in cerkovnika gospoda Jakoba Begušja. Gotovo ga vsi poznate našega urnega mežnarja, ki prav nič ne kaže, da je star 74 let.

Na predvečer, to je na dan njegovega godu, so mu pevci zapeli za uvod k slavnostnemu dnevu: „Glejte že sonec zahaja“ in „Preljubo veselje, o j kje si doma“. Domači g. župnik Filip Jandl je v svojem govoru nakazal pomen cerkovnikovega dela v teku tolikih let.

Na dan sv. Ane je bila ob 8. uri slavnostna sv. maša. Zvonovi so vabili farane, da prisostvujejo zlati poroki našega mežnarja. Ker pa mora ajda biti vseeno do sv. Ane v zemlji, so mnogi že ob dveh šli na polje, da so jo vsejali in so se potem mogli udeležiti službe božje.

Vsi smo s spoštovanjem zrlili nevesto in ženina, ki sta klečala pred oltarjem. Slavljenca na čast, pa tudi poslušalcem, zlasti mladini je, veljal govor prečastitega g. župnika, ki so pokazali na tem primeru, da je vendar mogoče držati zvestobo v zakonu; v današnjem času je to tako redek, pa zato tem lepši primer. Tudi njuno življenje ni bilo lah-

ko, saj sta preživela dve vojni in tudi marsikaj drugega prenesla, a vse vdano v božjo voljo. V vsakem zakonu je potrebno velika mera potrpežljivosti. Želeli so, da bi obhajala slavljenca tudi biserno poroko krepka in zdrava. Seveda se bo približala starost in morda tudi bolezen, a to bo trajalo le kratko. Potem pa bosta uživala večno veselje pri Očetu.

Nato sta dobila blagoslov za izpolnjevanje zakonskih dolžnosti še v bodoče. Službo organista je prevzel ta dan nekdo drugi, da je ženin mogel ostati pri nevesti. Mešani zbor se je še posebno potrudil, da napravi z ubranim petjem veselje svojemu organistu. Poleg slavljenčev so bili njuni otroci in vnuki. Z zahvalno pesmijo smo cerkveno slavnost končali.

Ker vem, da bo vse bralce „Našega tednika“ zanimalo še kaj več iz življenja g. Begušja, sem popoldne sam stopil na njegov dom. Hišica med drevjem se mi je zdela ta dan še mnogo bolj prijazna. Že iz veže sem čul vesel pogovor zbranih sorodnikov. Na prošnjo, naj mi kaj o sebi pove, se je jubilant rad odzval.

Naš mežnar se je rodil leta 1876. v

Svečah. Že njegov oče so bili cerkovnik. Bilo je 5 otrok. Mama je kmalu ovdovela in skrbela sama za sirote brez očeta. S solzami v očeh mi je g. Beguš pripovedoval, kako se je pri sv. maši na dan svojega zlatega jubileja spomnil na svojo mater, ki je dobila za „del“ 200 rajniš, pa jih je dala na razpolago svojemu sinu Jakobu, da bi se šel učiti cerkvene glasbe. Ker še ni vozila železnica in tudi ne omnibus, se je kot 14 leten fant vozil s poštnim vozom v Celovec v zasebno šolo. Tam se je učil harmonija.

Že kar kmalu je začel v sveški cerkvi orgljati. Pevci so peli še na pamet. Tako stari Kramar, Tomaž, Orajman, Colnarjeva Lucija in Ostrančeva Julia. — Bilo je leta 1889, ko je g. Beguš prevzel tudi mežnarjo. Potem pa je začel v ves hoditi in celo precej daleč v Podgorje, k Kovačevi Urški, 24 let star se je poročil ter vzel 18 let staro nevesto. Tako se je postavil na lastne noge. Poročni dan je bil 22. julija 1900. Poročali so rajni g. Šuster.

Sprva je bilo težko vršiti službo organista, ker so vse pesmi peli v cerkvi na pamet. Naš mežnar se jih je moral od drugih po posluhu naučiti. Šele ko je bila pesmarica „Cecilija“ vpeljana, so začeli peti po notah.

Tudi v zakonu je zlasti v prvih letih doživel marsikaj težkega. Obiskale so ga kar po vrsti bolezni kakor: tifus, pljučnica, vnetje reberne mreže, vnetje grla in vnetje slepiča. Ko je vse to prestal, se je mogel veseliti stalnega zdravja.

Službo mežnarja in organista opravlja že 61 let. Koliko mladih parov je videl pri oltarju, koliko mrličev spremil na pokopališče. Sprva je bilo pokopališče polovico manjše in zgodilo se je, da je moral naš mežnar grobove prekopati že po osmih letih. Pogosto je v takih grobeh našel še celo okostje mrliča z obleko vred. Dva mrliča je dobil obrnjena z obrazom navzdol. Iz tega je sklepal, da sta bila pri pokopu samo na videz mrtva.

Tiščalo me je še eno vprašanje, namreč, če je bolje biti samskega stanu ali pa poročiti se. Pa je mož odgovoril kar s pregovorom: „Dukliedr si ledk tice pojo, potle pa vrané krakajo“. S tem pa ni hotel reči, da ni bil zadovoljen v zakonu, ampak da vsak zakon tudi prinese težave in skrbi.

Ves srečen mi je ob koncu g. Beguš dejal, da ga je slovesnost v cerkvi z govorom in blagoslovom g. župnika ter ubrano petje mešanega zbora najbolj razveselilo.

Ob tej priliki se g. Beguš z ženo najtopleje zahvali g. župniku ter pevcem za olepšavo tega dne, g. Möbiusu in gospe za obisk, ge. Kraiger za brzojavko ter sosedi ge. Rapauer za darilo. Sploh naj velja zahvala vsem vaščanom za dobre želje.

Na mnoga leta kliče tudi uredništvo lista!

Z. I. M:

Zvesta seca

20.

Dan se je že nagibal v večer. Joži je počival v zibki in Neži je čakala, da se atej vrne in skupaj sedeta na klop pred hišo. Poganjala je zibelko čisto narahlo in malega angelčka kaj kmalu zazibala v sen. Pod lipo so peli fantje:

„Luštno je v igred,
ko začno drobne ptičce pet.

Vse vasevo je,

vse kar na svet živi...“

„Vse vasevo je, le jaz sem žalostna,“ je premišljevala Neži. „In vsega je kriv ta konj, pred katerim sem imela tak strah. Le kje je Rok? Že po drugi maši je zapregel, zdaj pa je že trda noč in ga še vedno ni.“

Zagledala se je v otročičkov obraz, lahko obžarjen s svetlobo novega meseca in se nekoliko pomirila. „Ti moj mali angelček,“ ga je nagovarjala, „ti me boš pa vedno ubogal.“ Od daleč je zaslišala nekako ropotanje in se razveselila: „Rok je s konjem.“ Ropot, podoben vozu, je kmalu utihnil. Kukavica je odkukala že deset in Neži je bilo zmeraj tesneje: „Upijanil se je in se zvrnil v kak jarek! Morda so ga napadli

tatovi in ga pobili? Prav gotovo se je zgodilo kaj hudega,“ je v negotovosti trepetala mlada gospodinja. Oklenila se je rožnega venca. Molila je in molila ter že končala dva dela, a Roka še ni bilo. Že fantje so odpeli, luči so pogasile, vendar ona ni našla spanca. „Joj, to čakanje, ta skrb! Mati žalostna, ti me potrošaj, ki si sina takole čakala, ko je v templju ostal.“ Odmolila je še tretji rožni venec in se naslonila na mizo, da bi zadremala. Pa je bilo spanje mučno in polno strahov. Videla je moža, ranjenega, s krvavečo rano, zlomljenega noge, stlačenim telesom. Prebudila se je in zelela: „Ljubi Bog, varuj ga vsega hudega!“ Pogledala je na uro in se zavzela: „Eno je že proč in še ga ni. Ali naj ga grem iskat? Kam? — Toda, če pijan pride domov, pa ves teden ne govorim z njim! Da more napraviti človeku tako skrb! In komaj dva tedna je, odkar je obljubil, da bo zgodaj hodil domov.“

Pa je ihto nadkrilila skrb. „Da bi le prišel domov, moj Roki,“ je iskreno zelela.

Začula je spet ropot voza, a se ni razveselila kot prvokrat, ker se je preveč bala razočaranja. A tokrat je voz le zavil na dvorišče in Neži je že hitela z lučjo proti hlevu.

Najprej je zagledala obvezano desnico, ki se je svetila v mesečini. „Za bo-

žjo voljo, kaj pa je?“ se je čez mero prestrašila.

„Ni tako hudo kot se ti zdi,“ je miril Rok. „Konj se je prestrašil avtomobila (tedaj je bil še redek) in koleselj prevrnil. Ranil sem se na roki, zdravnik me je hitro obvezal in me potolažil, da ni hudega.“

„Kako pa se je to moglo zgoditi?“ je povpraševala žena.

„Saj veš, da je bil velikonočni ponedeljek in so povsod ponujali pijače. Tako sem bil malo na volji in sem na žival premalo pazil. Na klancu v Psinji vasi se je to zgodilo. Ker se je tudi voz nekoliko pokvaril, smo ga morali šele ravnati, zato sem se zamudil.“ Rok je govoril mirno, da je Nežijo skoro bolelo. Torej nobene besede v opravičilo?! In take muke in skrbi so jo obdajale vso noč. „Nič ne žinjajo moški, prav nič,“ je še potrdila.

„Pusti konja ter voz! Bom že jaz oboje oskrbela, truden si, počitek te bo ozvil in ti pregnal strah!“ Neži je govorila mehko in skrbeče kot mati, ki na otroka, ki se je po lastni krivdi pobil, vendar ni jezna.

„Pa kmalu pridi za menoj!“ je prosil Rok ženo.

Neži je postregla kobili, pogledala po drugi živini, zapahnila vrata in z laterno odšla v hišo. Čokle je pustila na

pragu, da jo mož še slišal ni, ko je bosa stopila v izbo. Pa je pri durih obstala.

Rok je sedel ob zibelki in se sklanjal nad otrokom. Tako ga še nikdar ni videla. Očetu je smehljal blažil precej upaden obraz, kajti tudi mali se je bil v spanju nasmehnil. „Angelci mu zdaj igrajo,“ je z besedami stare matere izrazila ta prizor Neži. Ob pogledu na moža ob zibelki, je izginila iz matere vsa skrb, vsa žalost in vsa nejevolja. Stopila je tiho k možu, mu položila roke krog vratu, ga poljubila in dejala: „Take žalosti mi ne stori več!“

„Nikoli več,“ je potrdil.

Potem je žena pokrižala moža, otroka in še sebe z žegnano vodo ter pihnila luč.

*

Po tem dogodku je bilo nekaj časa vse dobro. Tudi je bilo preveč dela na polju in ni bilo toliko časa za vožnje s konjičkom. Žito je moralo v zemljo in repa pa fižol, da bo družina jesti imela čez dolgo leto. Joži je rastle. Z veseljem sta starša opazovala, kako se razvija. Sicer pa je imela z njim največ opraviti babica, ki ni šla več na polje in je posel varuhinje prav vestno opravljal. Le ob nedeljah se je mogla Neži posvetiti malčku in to z največjim užikom. (Dalje prihodnjič)

Strokovno šolstvo v Sloveniji

Izredno zanimivo je prebirati naznala o vpisih na razne strokovne šole v Sloveniji. Pri tem so zlasti zanimiva poročila o vpisih v razne strokovne šole, ki jih je toliko in toliko vrst, da si je to skoraj težko predstavljati. Nočemo in tudi ne moremo ocenjevati kakovosti teh šol, ker nam manjkajo zato potrebni podatki. Ker pa tudi pri nas na splošno uvidevamo potrebo večje strokovne izobrazbe in ker večkrat ravno dobro izšolani in izveščani strokovnjaki dajejo pravi temelj in uspeh podjetij, hočemo na kratko omeniti nekaj teh strokovnih šol.

Kakor znano so v Sloveniji ne samo vsa večja, ampak tudi manjša obrtna in industrijska podjetja podzavljena. Za strokovno vodstvo teh podjetij in za strokovne delavce v teh podjetjih je treba veliko število izveščanih delavcev, katerih pa danes ni, ker so nova podjetja prehitro nastajala. Da dobijo potrebno število izveščanih strokovnih delavcev in predelavcev, so ustanovili pri vseh večjih industrijskih in trgovskih podjetjih tečajne ali „šole“. Učenci stanujejo v internatu, imajo praktični pa tudi teoretični pouk in dobivajo brezplačno vso oskrbo ter še deloma podporo, kar naj nadomestila odškodnina za delo. Verjetno je namen teh šol tudi vzgojiti ne samo kader dobrih strokovnih delavcev, ampak tudi kader dobrih in izveščanih političnih, to se pravi partijskih delavcev.

Za vstop v te šole je potrebna večinoma le ljudskošolska izobrazba, v nekaterih slučajih zahtevajo tudi dva razreda srednje šole. Pouk traja večinoma tri leta, nato pa morejo najboljši učenci vstopiti na odgovarjajočo srednjo strokovno šolo in nato še naprej na visoko šolo.

Industrijske „šole“

Najpomembnejše take šole so:

Industrijska kovinarska šola tovarne verig v Lescah pri Bledu (učenci se izučijo za strojne ključavničarje, strugarje ali orodjarje); železniška industrijska šola v Ljubljani-Siška (ima oddelke za strojno ključavničarstvo, strugarstvo, kovaštvo in elektrotehniko); industrijska čevljarska šola v Žireh nad Škofjo Loko; industrijska šola „Lito-stroj“ v Ljubljani (ima ključavničarski, strgarski, livarski in modelno mizar-ski oddelki); industrijsko gumarska šola „Sava“ v Kranju; industrijsko kovinarska šola „Titan“ v Kamniku (ima oddelke za strojno ključavničarstvo, orodno ključavničarstvo, modelno ključavničarstvo in strugarstvo); industrijske rudarske šole v Zagorju, Velenju in Kočevju; industrijska kovinarska šola v Mariboru; elektrogospodarska šola v Mariboru in Cerknem (vzgojajo učence za kvalificirane delavce elektrotehniške stroke); industrijska kovinarska šola v Celju; nižja industrijska metalurška šola v Slovenski Bistrici (usposablja za kvalificirane delavce talilniške stroke barvne metalurgije in traja dve leti); grafična industrijska šola v Ljubljani; tekstilna industrijska šola v Mariboru; metalurško industrijska šola v Štorah; strokovna šola avtomobilske stroke v Ljubljani; industrijsko-kovinarska šola v Mariboru (ima tele stroke: strgarsko, strojno ključavničarsko, orodno ključavničarsko, rezkarsko, brusilsko in avtomehaničarsko); metalurška industrijska šola na Jesenicah; industrijska šola tovarne „Iskra“ v Kranju; rudarsko industrijska šola v Mežici; industrijsko papirničarska šola v Vevčah pri Ljubljani; metalurško industrijska šola v Guštanju; industrijsko steklarska šola v Rogaški Slatini; industrijska šola kemične in kovinarske stroke v Rušah pri Mariboru.

Delovodska šola v Ljubljani ima oddelke: strojnomojstrski, elektrotehniški, mojstrski in mizarjski mojstrski. Pogoj za vpis so učna doba in pomočniški izpit ter daljša praksa v stroki.

Poleg teh nižjih industrijskih šol, ki odgovarjajo pravzaprav učni dobi naših obrtnih ter industrijskih pomočnikov in vajencev, so še srednje tehnične šole za razne stroke, takozvani tehnikumi. Za vstop v te šole se zahteva uspešno dokončana nižja srednja šola, to je gimnazija s tečajnim izpitom. Te šole so:

Srednja tehniška šola v Ljubljani (ima tele odseke: elektrotehniški, radijski, strojni, avtomobilski, kemijski, rudarski, metalurški, lesno industrijski); srednja tehniška šola v Mariboru (ima strojni in elektrotehniški oddelki); tekstilni tehnikum v Kranju; usnjarski tehnikum v Domžalah; pomorski tehnikum v Piranu (priključena mu je nižja pomorska šola z brodarstvom in strojnim odsekom).

Gospodarske in razne šole

Gradbeni tehnikum v Ljubljani ima odseke: arhitektonski, za gradnjo cest in železnic, za vodne gradnje, konstrukcijski, industrijski, za izdelavo gradbenega materiala in geometrijski.

Delavski tehnikum v Ljubljani ima strojni in elektrotehniški odsek.

Ekonomski tehnikum (srednja ekonomska šola) v Ljubljani, Mariboru, Novem mestu, Murski Soboti, Celju in v Kranju.

Šola za medicinske tehnike v Ljubljani; šola za medicinske sestre v Ljubljani in v Mariboru; srednja farmacevtska šola v Ljubljani; zobotehnična

srednja šola v Ljubljani; srednja šola za turizem in gostinstvo (gostinsko-turistični tehnikum) v Ljubljani; nižja gostinska šola v Ljubljani; srednja vzgojiteljska šola v Ljubljani.

Dvoletna administrativna šola v Ljubljani.

Kmetijstvo

Za kmetijstvo z gozdarstvom in vrtarstvom so tele šole:

Vrtnarska šola v Celju (Medlog) in v Šempetru v Rožni dolini; podkovska šola v Ljubljani.

Nižje dvoletne kmetijske šole so: mlečarska šola v Kranju, vinarsko sadjarska šola v Svečini pri Mariboru, poljedelska šola v Rakičanu pri Murski Soboti, poljedelska šola v Marenbergu, poljedelska šola na Grmu pri Novem mestu, živinorejska šola v Poljčah pri Bledu, živinorejska šola v Kočevju in živinorejska šola v št. Juriju pri Celju.

Kmetijski tehnikum (srednja kmetijska šola) v Mariboru ima dva odseka: splošno kmetijski in vinarsko-sadjarski; živinorejski tehnikum v Kočevju.

Gozdarski tehnikum (gozdarska srednja šola) v Ljubljani.

NERVOZNO SRCE

Zdravniki imajo mnogokrat priliko, opazovati bolnike, ki tožijo nad raznimi težkočami srca, a zdravnik ne more pri najboljši volji ničesar najti, kar bi opravičilo bolnikove tožbe. Takšni bolniki navadno pripovedujejo zelo zgovorno in z veliko živahnostjo o vseh mogočih pojavih, ki jih ne samo opažajo, temveč tudi na sebi občutijo. Povečini imajo bolečine ali zbadanje v osrčju, včasih neko tesnobo, ki jim povzroča strah ali pa močno utripanje srca ali pa celo težko sapo pri majhnih naporih, bodisi pri hoji, bodisi pri delu. Neredkokdaj pride bolnik v ordinacijo in toži, da se mu srce tako hitro po-di, da srčnih utripov niti šteti ne more. Poleg tega pa še ta neizrečeno težka potrtost in strah, kaj bi neki to bilo... Toda začudeno zopet pogleda, ko na enkrat opazi, da bije srce spet normalno, kakor hitro mu je zdravnik položil svoj palec na desno stran vratu in je pritisnil na žilo odvodnico! Tudi pritisk na oči lahko pomaga v takem slučaju. Najčeseje pa takšen srčni pojav sam od sebe zgine.

Pri nekaterih ljudeh se pojavlja tudi neredno bitje ali utripanje srca, ki vznemirja človeka, posebno kadar začuti, da mu srce včasih nekam čudno zatrepče, kot bi se hotelo prekucniti. Ne čuti pa tega tam, kjer srce leži, temveč bolj na sredini, v tisti čudni jamici zgornjega trebuha, ki mu pravijo zdravniki „scrobiculus cordis“. Tam leži takozvani „nebesni“ ali „sončni“ splet avtonomnega ožilja. Naj te obdaja kakoršni koli strah ali težka potrtost, vedno boš začutil vse takšne duševne pojave v tisti jamici ob preponi, ki jo omenja že Homer, menda največji pesnik starogrške dobe — v zvezi z duševnim razpoloženjem starogrških bojevnikov.

Tudi prekomerno delovanje ščitne žleze povzroča živčne motnje srca, ne da bi obolelo srce samo. Nenaravni srčni pojavi pri ženskah — v času mene — imajo tudi svoj vzrok v živčnih in hormonskih motnjah in izginijo ravnotako kot so prišli, ko je mena končana.

Sedaj nastane vprašanje, kako pa ločimo živčno obolenje srca od pravega, namreč od organske srčne hibe?! Ako so prej opisane težkoče stalne, ako ima bolnik zatečene noge in težko sapo pri najmanjših naporih in ako je imel v početku srčnega obolenja vročino, potem moramo že misliti na organsko in ne na živčno obolenje, posebno še, ko je bila predhodnica kakšna — angina! Ako pa zdravnik po točni in natančni preiskavi in po negativnem izvidu potom rentgena in elektrokardiograma ne najde ničesar, kar bi govorilo v prilog srčne hibe, tedaj govorimo o nervoznem srcu ali srčni nervozni. Včasih nastopajoča težja sapa pri organsko zdravih ljudeh bo imela svoj vzrok pri preveč ali prehitro odebelelih

ljudeh, ki se povečini premalo gibljejo ali preobilno hranijo.

Neverjetno hitro se pomiri „bolnik“, ko se je enkrat prepričal, da nima resne hibe in da je vsem težavam krivo le vznemirjeno živčevje. Le temu pa je treba odpomoči s predpisom zdrave dietne in z oddihom po prenapornem duševnem delu ali duševnem trpljenju. Za premalo gibljive ljudi je priporočljiva gimnastika ali šport, ki naj bode pametno umerjen in ki ne išče rekordov! Duševno potrti ljudje potrebujejo razvedrila v prijetni družbi in lepi naravi, kjer jim bodo sprehodi in izleti krepili dušo in srce! Na vsak način pa je potrebno opustiti kajenje tobaka in uživanje alkoholnih pijač pri vseh tistih, ki so temu strupu že preveč zasluženi. Takozvani priložnostni kadilec in pivcem pa zdravnik ne bo zabranil niti tega niti onega, kajti zmernost ni nikdar škodljiva! Velik doprinos k pomirjenju živcev in srca so kopeli, ki naj ne bodo nikdar prevroče in tudi ne prehladne! Kar je ugodno ali prijetno — in to je lahka toplota — to je tudi zdravilno za živce! Zato proč z ledeno-hladnimi kopelmi in prhami, ki srce samo razdražijo! Poletne sončne in zračne kopeli so zelo priporočljive, nikakor pa ne predolgo ležanje na soncu! Temnozajavela ali zažgana polt še nikakor ni znamenje zdravja kot to žalibog mnogi mislijo!

Srčne težave povzročajo včasih tudi nepravilno vretje v črevesju. To se dogaja pri napenjanju, ki ga pa človek čisto niti prav ne občuti. In vendar pritiskajo črevesni plini preveč na prepono in s tem tudi na srce, da postaja nemirno in prizadeva človeku vse tiste težkoče v osrčju kot smo jih ravnokar navedli. Taki ljudje naj ne uživajo jedil, ki preveč napenjajo, kot je fižol in druge stročnice, sveže pecivo, pri nekaterih tudi mleko in sladkarije, močnate s kvasom prirejene jedi itd. Takšni ljudje morajo le počasi jesti, da ne požirajo preveč zraka, kot je to ravno pri nervoznih ljudeh zelo pogosto!

Izvrstno domače zdravilo za srčno nemirnost so zdravilne rastline, ki blagodejno uplivajo na srce in živčevje. To so v prvi vrsti baldrian, melisa, hmelj, cvet oranže ter cvet gloga ali belega trna (Weissdorn). Pri napenjanju in težji črevesni prebavi pa primešamo še nekaj kamilic, komarčka (Fenchel) ali pa poprove mete (Pfefferminze) in jagneža.

Konečno še tole: Nervozno srce ne ozdravimo preko noči. Zato ne obupajte, ako že po prvem tednu predpisane zdraviljenja ni vidnih uspehov ali pa, ako se težave od časa do časa še ponavljajo! Z nekaj tedni ali meseci je treba vsekakor računati, predno se umirijo živci in z njimi tudi razburkana in duševno „ranjeno“ srce...
Dr. K.

Zilja

Le šumi Zilja, bistra šumi, ponesi pesem v tihi hram, rad sedel k tebi bi kot dete, ki sede materi k nogam.

Poslušal bi šumenje Tvoje, poslušal vrisk bi in bolest, morda povedati bi znala, o našem rodu vso povest.

Saj spremljaš vse rodove naše od zibel do črnih krst, mi razodela bi junake, ki so pojili tvojo prst.

Ti slišiš v izbah vse žebranje, vse misli dečel, fantov smeh, veš za vse bajte s slamo krite, za križe stare ob poteh.

Povest mi svojo razodeni, oraču nesi moj pozdrav, povej mu, hvala, lepa hvala, da je v viharju mož ostal.

Le šumi Zilja bistra, šumi, ponesi pesem v slednji hram, jaz pa bi k tebi rad prisedel, kot dete, materi k nogam.

Marijan Jakopič

RASTLINE TEKMUJEJO

Dve rastlini in neki cvet so odnesli zmago na državnem natečaju za leto 1950, ker so jih priznali za najboljše rastline, kar so jih vzgojili v letošnji dobi v Združenih državah. Vsakoletno tekmo proglasi zasebna organizacija proizvajalcev in razdeljevalcev semen, ki si je naložila nalogo, da pospeši raziskavanja vrtnih sadežev po vsem svetu.

Med 150 različnimi vrstami cvetja, ki so bile predložene za tekmovanje in stotinami vrst različne zalenjadi, je bil izbran plezajoči fižol, ki hitro dozori in je zelo rodovit, imenujejo ga „Top-rop“ ter buča, ki si je pridobila ime „Uconn“. Ta buča je uspeh križanja zimske buče s poletno vrtno bučo. Izbrani cvet pa je rdeča okrasna petuni-ja, ki cvete izredno dolgo ter se prilagodi zmernemu podnebj.

HITREJSI KOT ZVOK

Britanska letala bodo letos poleti skušala potolči svetovno prvenstvo hitrosti letal. Pri tem podvigu mislijo uporabljati poskusna lovka letala.

Sedanje prvenstvo znaša nekaj manj kot 1.080 km na uro, mednarodno prvenstvo v hitrosti na zaključenih pro-gah 1000 km pa znaša 823 km na uro.

Na splošno menijo, da omenjeni novi vrsti britanskih letal lahko dosežeta večjo hitrost kot zvok, to je približno 1224 km na uro ob morski gladini in približno 1063 km na uro v višini 9000 metrov.

SPOVED RADIA

Jože je neko soboto popoldne nosil svoj radijski aparat v cerkev v Varšavo. Srečal ga je njegov sosed Tadej.

Tadej ga je začudeno vprašal: „Zakaj pa nosiš svoj radio v cerkev?“

„No, je odgovoril Jože, odkar je začela delovati ta ljudska demokracija, je moj radio povedal toliko laži, da mora k spovedi.“

Slaščičarna

Kavarna

Sladoled

Specialitete

SIEGFRIED

KORBELIUS

CELOVEC - KLAGENFURT
Karfreitstraße 9

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Celovčani, kateri se hočejo udeležiti letošnjega romanja na sv. Višarje, naj se oglasio v dušno pastirskemu uradu v Celovcu, Viktringerring 26, na desno. Potreben je potni list, če ga imajo, ali pa Identitätsausweis. Vse drugo izvedo v pisarni.

PODKLOSTER

Začetka nismo vedeli, zakaj je bila birma odložena v Podklostru, ko je bila že točno na dan določena. Polagoma smo zvedeli, da se bo nekaj v dušnem pastirstvu spremenilo. Sicer ni dobro, da imamo zaporedoma toliko različnih dušnih pastirjev, posebno odkar je nad nami obupal č. g. Valjavec, ki je že dobro poznal naše razmere. Sedaj smo dobili novega dušnega pastirja, ki bo 13. avgusta inštaliran za župnika. Odkar je med vojsko umrl župnik Payer, nismo imeli več župnika. Sedaj ga imamo zopet. Pozdravljamo č. gospoda Komarja in imamo samo eno željo, da bo nam katoliški, to se pravi, da bo poznal tudi slovenske vernike, ki jih ni samo v Sovčah in Pečah dovolj, ampak tudi v Podklostru. Radovedni smo, kakšne direktive je dobil iz centrale. N. A.

LOČILO

Bila je navada, da se je na vsak žegen pri nas število. Namesto števila prihaja vedno bolj v navado drug šport. Že ko smo bili na žegnu pri Rogajah, smo videli sklep žegna v kričanju in pretepanju. V nedeljo pa tudi mi nismo bili pridnejši. Držali smo se navade, da tudi mi nismo števili, a sklenili smo praznovanje podobno kakor pri Rogajah.

ROŽEK

Do sedaj se v „Tedniku“ nismo oglašali, ker ni bilo posebnih novic. Da pa ne bodo drugi mislili, da ne znamo pisati, se hočemo vendarle enkrat oglasiti.

Najprej nekaj izvanrednega. Odkar je 20. VI. lanskega leta umrl dobri, zavedni in krščanski mož Andrej Hebein, p. d. Trupejev oče v Smartnu, v naši župniji, ki šteje tisoč duš, razen malega otroka v začetku septembra, nismo pokopali nikogar. To je znamenje, da živi tukaj telesno zdrav rod. Zadnje dni pa so bili prvi trije pogrebi letošnjega leta, Dne 20. VII. smo pokopali ključavničarskega mojstra Franca Adamitscha, ki je dosegel 72 let ter umrl po dolgi in mučni bolezni. Pogreba se je udeležila tudi rožeška požarna bramba, ker je bil rajni okoli 50 let njen član.

Dva dni pozneje je bil pogreb Janeza Paul, p. d. Kajžnika v Puhmu, ki je umrl po kratki bolezni na Reki, kjer je tiste dni delal. Bil je šele 54 let star.

V ponedeljek 24. VII. pa smo izročili materi zemlji telesne ostanke Janeza Melinc, p. d. Matevža v Sp. Goričah. Zavrtna bolezen v grlu je kakor Adamitschu tudi njemu onemogočila sprejemanje hrane in pijače in ga je smrt le rešila trpljenja. Pogreba pa se je udeležila tudi požarna bramba iz Dolinčič, katere član je bil. Sorodnikom rajnih izrekamo svoje sožalje.

Zadnjo nedeljo v juniju smo prav slovesno obhajali dan prvega sv. obhajila, ki ga je prejel 17 otrok. Veliko trdega dela je bilo s pripravo malčkov, pa končno je šlo vse v najlepšem redu. Ganljivo je bilo, ko so prvoobhajanci, spremljani od belooblečenih voditeljic,

„NAŠ TEDNIK in KRONIKA“ (Uradne ure)

Vsem našim prijateljem sporočamo, da so uradne ure pri upravi „Našega tednika“ na Viktringer Ring 26 v pritličju vsak dan — razen ob sredah — od 8. do 12. in 14. do 16. ure. — Ob sredah uradne ure odpadejo, ker je treba razposlati pravočasno novo številko „Našega tednika“.

korakali k oltarju, da prvič sprejmejo nebeškega prijatelja otrok. Po cerkveni slovesnosti so bili otroci pogoščeni v župnišču in bili tudi slikani.

Prvo nedeljo v juliju smo pohiteli peš in s kolesi v sosednjo pečniško župnijo na primicijo č. g. Gabruča, le malo ljudi je ostalo doma.

Drugo nedeljo, t. j. 9. VII., je obhajala naša požarna bramba 50-letnico obstoja. Slovesnost se je pričela s sv. mašo na prostem, katere se je udeležilo lepo število vernikov. Domači g. župnik je v pridigi prikazal lastnosti, ki naj krasijo vsakega člana požarne brambe. Po sv. maši so pred spomenik na trgu položili venec ter počastili rajne člane požarne brambe. Popoldne so prišla zastopstva sosednjih požarnih bram. Da je bila kratka vaja, srečolov in druga prosta zabava, ni treba posebej omenjati.

Dne 23. VII. smo obhajali humsko pranganje, ki je spet privabilo obilo vernikov od blizu in daleč, saj je bil lep, pa tudi vroč dan. Prvič po mnogih letih je nastopila požarna bramba iz Dolinčič in olepšala cerkveno slovesnost s svojo udeležbo pri sv. maši in pri procesiji. Pri procesiji sta se menjavala petje domačega, mešanega pevskega zbora in pa godba, ki je igrala — ne koračnice — ampak cerkvene pesmi.

V sredo, na god sv. Ane, se je spet zbralo na Humu lepo število ljudi in je bila cerkev polna. Prišla je procesija iz Pečnice, ki jo je pripeljal č. g. novomašnik Gabruč in sta bili dve sveti maši. Po drugi sv. maši je g. primiciant delil novomašniški blagoslov.

KOSTANJE

Kostanjani pozdravljamo bralce „Našega tednika“ v dolini. Dne 22. julija je pri nas v ostrv udarila strela, ne da bi napravila posebno škodo, čeprav je bilo poslopje v bližini.

Sadja bo letos pri nas le za silo in marsikateri manjši kmet bo moral dokupiti, če ne bo hotel trpeti med letom posebne žeje. Dokupil pa bo, če bodo to dopuščali šilingi, kateri tudi pri nas postajajo bolj redki. Sedaj v poletnih mesecih si bomo s tujskim prometom nekoliko opomogli in tudi pridno plačali naročnino za „Naš tednik“.

Prihodnjic več!

SELE

Sele so obdane od gor in gozdov. Gozd je bogastvo. Če kmetu pri gospodarstvu trda prede, proda nekaj lesa in si pomaga iz stiske. Gozdni delavci si služijo kruh v gozdu in obrezarji (malinarji) zdaj dobro zaslužijo. Pred leti so vozniki z vožnjo lesa pozimi precej zaslužili, zdaj pa jim je v veliki meri tovrstni avto odjedel te dohodke. A gozd je radodaren.

Po posekah in goličavah raste mnogo raznovrsnega grmičevja. Letos so maline dobro obrodile. Na stotine ljudi, domačin in iz drugih krajev nabira ta žlahtni sadež za domačo uporabo in za napravo. Trgovci Lekse plačuje za kg 4 šil. Večkrat je že zapeljal poln avto rdečih in dobro dišečih malin v Celovec. Pridni nabiralci pa bodo z lepim izkupičkom precej ozdravili svoje denarnice. Pripomniti moramo, da lastniki goličav nabiralcem ne delajo nobenih težkoč. Bili pa so nekdanj časi, ko je kak gozdni čuvaj zaplenil ubogi ženici košarico z nabranimi jagodami, stresel jagode po tleh in odnesel košarico. Danes si kaj takega ne moremo več misliti; malo več socialnega čuta je zdaj vendarle. In prav imajo oni, ki sedaj pravijo, da je Bog dal jagode, črnice in maline za vse, ne samo za one, ki so lastniki zemlje.

APAČE

Da ne boste mislili, da spimo, ali da držimo roke skrižem, vam napišem danes kar poln koš novic. Malo se bomo sicer pohvalili, toda upam, da nam boste oprostili, ko se boste prepričali, da to tudi zaslužimo.

Že v zgodnji pomladi sta se začela kosati Černežnova in Kocjanova družina, katera si bo prej postavila svoj novi dom.

Nekam težko se je odločil tovariš Lipej za zidanje svoje hiše ali se je bal velikih stroškov ali pa morda tudi nepornega dela. Končno se je le odločil in danes so vse tri kmečke nove hiše že pod streho in bodo do zime že tako daleč, da bodo stanovali v njih.

Naš tovariš Božič pa je napravil tudi prizidek, da bo v kratkem poleg gostilne odprl tudi prodajalno. Da pa bi za drugimi ne zaostal, je naš marljivi kmet Zablachan potrgal kar novo streho s hiše, ki je bila še lesena in jo nadomestil z novo iz opeke. Na vse zadnje pa se je odločil še naš pridni delavec Bvaži, p. d. Krt, da si do zime postavi svoj novi dom. Kako fletno bo tedaj, ko bomo te domove blagoslovljali. To vam pa sporočimo pozneje.

Pred enim mesecem smo imeli blagoslovljanje nove motorne brizgalne našega gasilskega društva. Seveda je morala biti ta slovesnost povezana z veselico. Tudi ženimo se pri nas. Meseca maja smo prav močno zvezali Varhovo Pepo in Nužjeja, nadalje pa še našega Frideja z žaginovo hčerko v Galiciji. Vsem skupaj pa kličemo: Na mnoga srečna leta!

Tudi štoklja se je ogasila pri nas že dvakrat zaporedoma. Ker se je bilo bati, da bi bila šola zaradi premajhnega števila otrok zaprta, se je odločil naš nadučitelj Tone in je poslal svojo ženo Miciko tja nekam v Celovec, da mu kupi fantka, kar se ji je posrečilo in ga mu je prinesla kot darilo za binkošne praznike. Da ga je bil vesel in je bil ponosen, se razume. Ker je to prvi potomec, smo ga krstili tudi za Toneta. Naš prijatelj Hanzej, p. d. Rogar, in njegova žena Režika pa sta raje malo počakala, da je po tej strašni suši voda narasla in sta vjela svojega sinčka kar doma, saj je Borovnica tako blizu. V nedeljo dne 9. julija so ga krstili, seveda tudi za Hanzeja. Ker je bil to za družino velik praznik, so bili na večer povabljeni tudi pevci iz Apač, da je bilo veselje še popolnejše.

Z letino bomo pa letos le bolj slabo zadovoljni. Zavoljo strašne vročine in suše bo le malo žita in tudi krme za živino bo zelo malo. Na vse zadnje nam je pobila še toča, da bo nastalo veliko vprašanje, kje dobiti denar za vse datjave, ki danes niso majhne.

Tudi smrtna kosa je kosila. Dne 4. VII. se je na poti iz Apač proti domu smrtno ponesrečil Ratunjakov sin Korej. S kolesom je treščil v brzovjavni drog, prebil si je lobanjo in po par urah je izdihnil svojo dušo. Ob veliki udeležbi smo ga dva dni navrh pokopali na apaškem pokopališču. Domači pevski zbor mu je v slove zapel „Vigred se povrne.“ Težko prizadeti Ratunjakovi družini naše iskreno sožalje.

GREBINJSKI KLOSTER

in daljna okolica se spet mrzlično pripravljata na veliki vsakoletni romarski shod na velike gospojnice dan, 15. avgusta. To pot bomo poromali k ljubi „Mariji v leševju“ še v posebno velikem številu, da Jo prosimo potrebnega miru, sebi in svetu. „Le jaz vam morem pomagati!“ je sama zabičevala v Fatimi.

Letos bo še posebno lepo v Klostru. Menda se nam slednjic le uresniči že dolgo negovana želja okoliških pevcev. Dočim nam bodo pri pranganju in pri drugih mašah, ki se bodo vrstile od 7. do 12. ure, peli posamezni zbori. Domači pevski zbor in pevski zbor iz sosednih župnij bodo pri zadnji, veliki maši nastopili združeno.

Vernikom bodo na razpolago številni spovedniki, da kot že vedno doslej, lahko v kar največjem številu pristopijo k sv. zakramentu: saj je sv. Obhajilo naša najmočnejša prošnja-molitev pri predobri nebeški Pomočnici in njenem Sinu!

ŽVABEK

Dne 10. VIII., na god sv. Lovrenca, je pri Sv. Luciji običajni cerkveni shod. Začetek ob 8. uri. Na predvečer ob 8. je blagoslovna pobožnost za romarje. — V nedeljo 13. VIII. bo božja služba pri Sv. Luciji tudi ob 8. uri. — Na Svetem mestu se začne dne 15. VIII. božja služba ob 9. uri.

RADNA VES

Iz Amerike je prišla na obisk rojakinja iz Radne vasi. Prva njena želja je bila, ko je prišla v domačo vas, da bi slišala lepe domače pesmi. Naši pevci so ji radi postregli in so ji napravili lep družabni večer, kjer so dolgo v noč prepevali lepe domače pesmi. Iz tega se vidi, da domači jezik, domač kraj vplivata tako močno na človeško srce, da človek v tujini naravnost čuti to potrebo. Zato ne moremo razumeti, zakaj nam naša šola tako ubija ljubezen do rodne jezika in domačih navad. Nekaj sličnega smo doživeli, ko je prišla iz Amerike prošnja, da se vsaj fotografira njena rojstna hiša in fotografijo pošlje v novo domovino Ameriko. Želji se je seve ustreglo in tako Amerikanca podoba rojstne hiše dan na dan spominja, da rojstna hiša stoji v slovenskih Grpičah.

PODJUNA

Če se ozremo danes po travnikih in pašnikih, se nam nudi kaj žalostna slika, podobna sliki meseca februarja, ko prvi sneg odleze.

Vročina, kakršne že ne pomnijo rodovi, je posušila ponekod zadnje bilke. Neka stara ženica je menila, mi kmečki ljudje si pa res odslužimo vice že na tem svetu. Od aprila že ni bilo več izdatnih padavin. Nekateri vidijo v tej suši naravni pojav, drugi zopet zatrdjujejo, da je šiba božja. Kdo ima prav? Suša v naših krajih ni kaj izrednega, vendar pomladanska suša mnogo več škoduje, posebno pri krmi, katere bo letos hudo primanjkovalo. Marsikateri kmet zre z veliko skrbjo zimi nasproti.

Na drugi strani pa tudi dobro vemo, da je le vse v naravi od božjega blagoslova odvisno. Tudi svetna oblast kaznuje, če krši njene postave, Bog pa naj bi gledal, kako človek krši in greši zoper njegove postave. Naj gleda, kako izginja iz našega življenja nedelja. Pogledjmo vendar družine, ki se strogo držijo praznika in nedelje, tudi tem ni ničesar zunaj ostalo in po navadi je ravno v takih družinah doma blagostanje.

Ni še dolgo od tega, da nismo plesali, dokler je bilo belo žito na polju, da nismo plesali pred pliberškim jarmkom. Danes pa ne more biti brez plesa žeganja in to je celo glavni del žeganja. Včasih smo iskali razvedrila na prosvetnih prireditvah. Potem so rekli: „Mladi človek se pri vajah utruji in je za delo drugi dan nesposoben.“ Pa pogledjmo danes mladino, ki prikolovrati v ponedeljek zjutraj raz plesišče.

Pa tudi danes imamo še mladino, ki kljubuje vsem vabam muzike in si ne pusti izveči zadnjega groša iz svojega žepa. To so zlata zrna boljše bodočnosti.

Kot priprošnjika za dež smo vedno častili sv. Šimana. Na Zgornjih Ljubčah je oltar posvečen sv. Šimanu. V prejšnjih časih so se tudi od nas vršile procesije k sv. Šimanu nad Globasnico. Zadnjic se je neki ljubosumnež jezil, da Šimana ni vedno doma, da mu v zelje uhaja, misli, da je vendar naravni pojav, če se postaranemu dedcu mlada dečva dopade. Toda Šiman zahaja k Rozalki le, da vidi po izsušeni Podjuni, če se le ne vije odkod kakšna procesija k njemu.

Večkrat nam je že kazal dež kot bi nas hotel dražiti, češ imam ga polno zalogo še v Peci, kjer ga moji stari znanci ne potrebujejo. Mlajših, posebno iz pliberške okolice, pa Šiman že dolgo ni imel na obisku. Zanimajo se le bolj za atomsko bombo, za svoj razum, ki jih dostikrat vodi v lastno pogubo.

Šiman pa nam kliče, če imam raztrgan klobuk, tedaj pridite in mi ga „zaflikajte“.

Kmet Podjunčan.

DJEKSE

Zadnjo soboto zjutraj je izbruhnil pri Zomerniku velik požar, katerega je povzročila iskra. Hišo z vso opremo ter drvarnico je požar uničil. Škoda znaša nad 300.000 šilingov.

V četrtek poprej pa je udarila strela v gospodarsko poslopje Janeza Radl, p. d. Mavzarja. Ker je hiša visoko na gori, ni bilo vode, da bi sploh mogli gasiti in tako je nastala škoda zelo občutna. Uničene so vse zaloge žita in krme, vsi stroji in tudi del živine. Del živine so rešili. Škoda znaša nad 200.000 šil.

Trije važni zakoni

Avstrijski državni zbor je na svoji seji dne 12. julija t. l. sprejel skoraj sočasno tri zakone in sicer tri agrarno-politične zakone, ki bodo gotovo v precejšnji meri vplivali na donosnost naših kmetij. Ti trije zakoni, ki stopijo v veljavo dne 1. septembra letos in veljajo do 30. junija leta 1953, so: Zakon o prometu z živino, zakon o prometu z mlekom in mlečnimi izdelki ter zakon o prometu z žitom.

Za nas in za naše razmere na južnem Koroškem sta najvažnejša prva dva zakona.

1. Zakon o prometu z živino.

Zakon o prometu z živino ureja predvsem izvoz in uvoz klavne živine ter promet z živalskimi proizvodi. Iz tega se že vidi, da vsebuje zakon predvsem določbe o izvozu in uvozu živine, da pa se ne ozira na promet z domačo živino na notranjem trgu.

Ureditve izvoza in uvoza se nanaša na živo govejo klavno živino, teleta, svinje, ovce in konje ter na meso teh živali. Ureja torej izvoz in uvoz svežega, soljenega, prekajenega in zmrazjenega mesa ter drobovja; nadalje pa tudi mesnih izdelkov kakor klobas, raznih vrst povojenega mesa in konzerv, brez ozira na to ali so ti izdelki in konzerve v celoti ali samo deloma iz mesa. Končno pa uravnava ta zakon tudi izvoz in uvoz živalskih maščob, kakor svinjske slanin, raztopljenih svinjske masti, trebušne in črevesne masti ter govejega loja.

Posebni odbor, ki ga sestavljajo po trije zastopniki avstrijske kmetijske zbornice, zvezne zbornice za obrtno gospodarstvo in avstrijske delavske zbornice, izdelava vsako leto uvozni in izvozni načrt za živino, meso, mesne iz-

gospodarstva tak zakon o mleku, ki naj bi zagotovil živinorejcu pravično prodajno ceno mleka, ki pa naj bi tudi potrošniku zagotovil pravično nakupno ceno mleka. Predno je bil zakon sprejet, je bilo treba izdelati 34 osnutkov zakona o mleku. — Zakon uravnava promet z mlekom in mlečnimi proizvodi, kakor so: maslo, sir, skuta, posušeno in kondenzirano mleko. Zakon hoče zagotoviti ne samo primerno ceno proizvajalcu in potrošniku, ampak hoče zagotoviti potrošniku tudi potrebno količino mleka in mlečnih proizvodov v čim boljši kakovosti.

Tudi zakon o mleku predvideva ustanovitev posebnega sklada ali fonda, takozvanega izravnalnega sklada. V ta sklad mora plačevati določen znesek tudi oni proizvajalec mleka, ki hoče prodajati mleko naravnost potrošniku. Ravno tako morajo plačevati v ta izravnalni sklad določene zneske tudi vsi uvozniki mleka in mlečnih proizvodov, da bi bila tako zagotovljena pravična cena domačim proizvajalcem mleka.

Zakon predvideva nadalje vrsto določil o zbiralnih in preskrbovalnih področjih in okoliših, o zbiralnicah mleka, o prodajalnicah in o predelovalnicah mleka ter o mlekarstvih zadrugah. Zakon določa, da smejo zadruga prodajati samo mleko in mlečne proizvode svojih članov. Le v posebnih okoliščinah je mogoče oblastveno pooblastiti zadrugo, da sprejema in prodaja tudi mleko in mlečne proizvode nečlanov.

Tudi zakon o mleku predvideva posebno komisijo, posebni odbor, ki ga sestavlja po devet zastopnikov kmetijske, obrtno-trgovske in delavske zbornice. Tel 27 zastopnikov izvoli nato izmed sebe šestčlanski odbor, ki upravlja tudi mlekarstvi izravnalni sklad in skrbi za pravilno izvajanje zakona.

Kmetovalci pa bi se morali zavedati, da tudi najboljši zakon ne more zagotoviti stalnega odjema mleka in stalne primerne cene za mleko, ako ni pripravljen tudi kmet sam doprinesati gotove žrtve. V dobro skupnosti, kar bo končno spet le v dobro posamezniku, se mora kmet odreči nekaterim navideznim prednostim, kakor to zakon predpisuje. Zato pa je zagotovljena tudi od-

daljenim kmetom ista cena za mleko kakor kmetu, ki ima svoje posestvo na pragu mesta.

Ni namreč kmet sam kriv, da mora živeti daleč od mesta, da mora visoko v planinah obdelovati svoje posestvo in da mora drago plačevati šolanje svojih otrok v mestu. Zato bi bilo nepravilno, da bi moral kmet sam plačevati tudi prevozne stroške za mleko od kmetije v mlekarno ali v mesto. Pravilno je, da k tem stroškom enako prispevajo vsi, ki prodajajo mleko. To pa naj ravno zagotovi izravnalni sklad, ki si je prevzel temeljno zadržno načelo: Eden ali posameznik za vse ali za skupnost in vsi za posameznika!

3. Zakon o prometu z žitom

Ta zakon ima zaradi uravnavanja prometa z žitom in žitnimi oz. mlevskimi izdelki za naše kmetovalce manjši pomen kakor prva dva zakona, ker večinoma pri nas ne pridelajo toliko žita, da bi ga mogli prodajati. Razen tega pa je tudi pridelovanje žita v primeri z nekaterimi drugimi pridelki manj donosno in bo tako verjetno tudi ostalo.

Koroško kmetijstvo more danes dati za prehrano prebivalstva na Koroškem komaj eno tretjino potrebne količine žita, ki je okrog 90.000 ton letno. Dve tretjini te količine krušnega žita je treba uvoziti od drugod in zato koroško prebivalstvo pač ni zainteresirano na visokih žitnih cenah.

Kljub temu pa bi bilo nepravilno, če bi hoteli imeti za svoje pridelke, za živino in mleko, visoke cene, kmet, ki prideluje žito, pa naj bi delal zastoj. Zato bo zakon o prometu z žitom poizkušal uravnati pravično tudi cene za žito in za mlevske izdelke, za moko in kruh.

Vsi trije zakoni veljajo za omejeno dobo, za enkrat le za tri leta. V tem času se bo izkazalo, kaj je v zakonu dobrega in kaj bi bilo treba spremeniti in dopolniti. Gotovo pa je, da bo pravilno in pravično izvajanje teh zakonov v veliki meri vplivalo na razvoj našega kmetijstva v prihodnjih treh letih, ki bodo zelo odločilna tudi za nadaljnji razvoj in mogoče tudi za obstoj našega kmetijstva.

Krompirjev hrošč

Vse kmetovalce nujno opozarjamo, da je še vedno nevarnost, da prileti tudi na naše njive krompirjev hrošč. Ta bi nam mogel že letos, prav gotovo pa v prihodnjih letih, napraviti na krompirju ogromno škodo, ki bi jo pa sami zakrivali, ako ne bi pravočasno zatrli tega največjega škodljivca naših krompirišč. — Najbolj zanesljivo sredstvo proti krompirjevemu hrošču pa tudi najcenejše sredstvo je poiskati tega škodljivca na njivi, ako je mogoče že tam. Zato ne pozabimo, da je **uradno določen dan 9. in 23. avgusta za pregledovanje krompirišč**. Pri tem se ravnajmo točno po navodilih odredbe deželne vlade za zatiranje krompirjevega hrošča.

Cene

kmetijskih pridelkov

1. Cene zelenjave (na veliko pri združni vnovčevalnici za sadje in zelenjavo v Celovcu; v šilingih za 1 kilogram): kumare (oddaja zelo težavna) 0.50 do 0.70, fižol v stročju (štrank-lji) 3.— do 3.50, paradižniki 2.20 do 2.30, paprika 0.20 do 0.25 za komad, belo zelje 0.50 do 0.70, rdeče zelje 1.25 do 1.40, korenje 1.50 do 2.—, peteršilj (z zelenjem in koreninami) 2.25 do 2.50, zelena 2.25 do 2.50, rdeča pesa 0.70 do 1.20, nova čebula 1.80 do 2.—, zgodnja jabolka (po kakovosti) 1.— do 2.50, zgodnji krompir 0.80 do 0.95.

2. Cene živini na dunajskem trgu. Pri živahnem prometu so se pocenili volji, krave in telice od 10 do 40 grošev, biki in krave klobasarice pa od 12 do 20 grošev pri kilogramu žive teže. Cene za kilogram žive teže so bile: volji 4.50 do 7.70, biki 5.60 do 7.50, krave 4.30 do 6.20, telice 4.70 do 7.—, krave klobasarice 4.— do 4.70.

RAZSTAVA MLEKA

Od 16. do 21. oktobra bo v Atlantic City v državi New Jersey v Združenih državah razstava mleka za leto 1950, ki jo bodo organizirale največje tvrdke te stroke. Razstava bo pokazala najnovije sisteme izdelave, prodaje in razpečave mleka in mlečnih izdelkov.

Uredili so že vse potrebno, da bi obiskovalci bili primerno sprejeti, ko bodo v velikem številu prišli iz različnih dežel. Organizacija „Dairy Industries Supply Association“ v Washingtonu bo poskrbela v prostorih razstave za krožek za inozemske predstavnike, kakor tudi za celo skupino tolmačev.

Istovrstno z rastavo bo tudi tradicionalno tekmovanje v poskušanju mlečnih izdelkov, ki je zagotovljeno študentom, s tremi štipendijami po tisoč dolarjev in drugimi bogatimi nagradami.

DOBRA LETINA

Ameriško ministrstvo za kmetijstvo objavlja v svojem splošnem pregledu, da v Združenih državah tudi letos pričakujejo izdaten pridelek.

Po sedanjih cenitvi bi moral letošnji skupni pridelek, akoravno ne doseže onega iz leta 1948 in 1949, preseči pridelek petih let od vseh osmih plodnih let, in bo najbrže veliko večji od katerega koli leta pred letom 1942, in to kljub veliko manjši posejani površini.

KUPUJEM

KOŽE IN KOŽUHOVINO

po najvišjih dnevnih cenah

Hans Ban

TRGOVINA Z USNJEM

Celovec-Klagenfurt, Osterwitzg. 4

Prevzamem kože tudi v strojenje.

Modna trgovina

SAMONIG

nudi:

Ia ženske svile dokolenke
v vseh barvah S 14.90

BELJAK-VILLACH
Welfbriachgasse 12

delke in maščobe. Ta uvozni in izvozni načrt, ki se nanaša na gospodarsko leto od 11. julija enega leta do 30. junija drugega leta, mora upoštevati pri izdelavi tega načrta predvsem potrebe domače proizvodnje živine. V načrtu določene uvozne količine živine in mesa odda nato odbor po javnem razpisu najugodnejšemu ponudniku.

Zakon predvideva tudi ustanovitev posebnega sklada ali fonda, v katerega se stekajo predvsem razlike med cenami uvožene in cenami domače živine. Sredstva iz tega sklada se uporabljajo za uravnavo cen živine na domačem trgu.

Glavni namen zakona je, da ureja razmerje pri klavni živini na domačem trgu med ponudbo in povpraševanjem in tako varuje domačo živinorejco pred prevelikim padcem cen, na drugi strani pa zagotavlja preskrbo z mesom in mesnimi izdelki po primernih cenah.

Prometa s plemensko in delovno živino ta zakon ne ureja in za promet s to živino v zakonu ni nobenih posebnih določb. Ako bo namreč zagotovljena živinorejcem primerna cena mleka in ako bo z uravnavanjem uvoza in izvoza klavne živine zagotovljena prodaja domače klavne živine po primerni ceni, bo s tem že sam po sebi tudi uravnan promet s plemensko živino po primerni ceni.

Ta zakon bo imel velik pomen zlasti v času — in ta čas mogoče ni več daleč —, ko bodo cene naši živini višje kakor pa bodo cene v sosednjih deželah in bi bila nevarnost, da bi neuravnavan uvoz mogel uničujoče vplivati na padec cen naše domače živine.

2. Zakon o prometu z mlekom

Skoraj v vseh državah je eno najtežjih vprašanj pri ureditvi kmetijskega

Pogozditev nedonosnih zemljišč

Po košnji in po žetvi se večkrat jezi, da nam nekatera, večinoma bolj oddaljena zemljišča, ne dajejo pravih pridelkov. Ako smo nato ta zemljišča spremenili v pašnike, tudi pašniki ne dajejo skoraj nikake paše in je s tem zemljiščem res samo delo, pri tem imamo še razne izdatke za umetna gnojila in za seme, toda skoraj nikakih ali pa vsajne odgovarjajočih dohodkov.

Pri današnjih gospodarskih razmerah moramo skrbno paziti, da obdelujemo samo one parcele, ki nam delo, naravna in umetna gnojila ter semena res s svojimi pridelki primerno poplačajo. Ako pa teh pridelkov ni, moramo premišljevati, če ne bi bilo mogoče bolj-

Beri in širi

Naš tednik - Kronika

še, ostalim njivam, travnikom in pašnikom bolj gnojiti, nerodovitno parcelo pa spremenimo v gozd. Na to mislimo zlasti takrat, ako je ta parcela oddaljena od domačije.

Ako smo se odločili sedaj v poletju ali v jeseni, da bomo kako parcelo pogozdili, storimo to najlažje in najboljše, ako zasadimo to zemljišče v spomlad z mladimi gozdnimi sadikami, ki jih naročimo čimprej pri okr. gozdarskem nadzorništvu. Temu uradu pa moramo tudi pravočasno prijaviti (lahko to storimo istočasno, toda na dveh različnih vlogah), da hočemo to zemljišče pogozditi. Pri pogozditvi moramo paziti, da bodo dorastla drevesa toliko oddaljena od sosednjega zemljišča, da ne morejo škodovati uspevanju kultur na tem sosedovom zemljišču. Sicer pa

moramo na to paziti zaradi lastne koristi tudi takrat, ako je sosednja parcela naša lastnina.

Za pogozdovanje izberemo predvsem one vrste gozdnih dreves, ki v tem kraju dobro uspevajo, v prvi vrsti torej smreko, bor in macesen. To vse pa je odvisno v veliki meri od lege parcele, od položaja in od kakovosti zemlje. Brezpogojno pa moramo priporočati, da med iglasto drevje sadimo tudi listnato drevje, torej predvsem bukev. Mogoče bi v nekaterih nižinskih krajih uspeval tudi hrast. Mešani gozdovi namreč vedno boljše uspevajo kakor pa čisti sestoji, tudi je nevarnost bolezni v takih gozdovih mnogo manjša. Le v izrazito planinskih legah je mogoče zagovarjati čiste iglaste sestoj.

Ako sadimo mlade sadike oddaljene drugo od druge pa en meter, potrebujemo na en hektar površine 10.000 sadik. Ako pa je zemlja pogozdena zemljišča slaba, je priporočljivo saditi bolj na gosto, ker se večje število sadik v mladosti posuši. V tem slučaju sadimo na pr. po dve sadiki na kvadratni meter, in sicer v oddaljenost po pol metra v vrstah in po en meter med vrstami. Vedno sadimo v vrste, da moremo plevel med vrstami pokositi ali še boljše požeti, dokler ne dorastejo mlade rastline toliko, da s svojo senco zadušijo plevel. Seveda odstranimo tudi vse grmovje, ki odvzema mladim gozdnim rastlinam prostor, svetlobo in hrano, ne daje pa nikakega koristnega in uporabnega lesa.

Ker je zemljiški davek za gozdno zemljišče nižji kakor pa za njivsko zemljišče ali travnik, bomo v lastnem interesu javili spremembo kulture čimprej občinskemu uradu, ki bo to sporočil naprej na pristojno mesto.

Na Višarje

Podjuna, Zilja, Rož. — Romanja se vršijo 26. in 27. avgusta ter 2. in 3. septembra.

1. Vsak romar naj javi svojo udeležbo pri romanju pristojnemu župnemu uradu.
2. Pri prijavi mora vsak romar oddati svoj „Identitätsausweis“, ki mora vsebovati sliko dotičnega in njegov podpis.
3. Ob prijavi mora vsak romar vplačati prispevek za vožnjo in sicer plačajo romarji iz krajev od Pliberka do Celovca šil. 41.—, od Celovca do Beljaka šil. 32.—, od Beljaka do Vrat šil. 24.—. Pri skupnem vaku se odhodišče za vse potnike šteje ali Pliberk ali Celovec ali pa Beljak.
4. Župni uradi napravijo skupne sezname romarjev točno po obrazcu. Sezname morajo biti s strojem pisani in v dveh izvodih. Pri tem je treba posebno paziti na abecedni red, na točno pisavo imena, na številko „Identitätsausweis-a“ in tudi na prosti prostor spodaj in zgoraj, ki mora meriti 4 cm, ker je določen za predpisano potrdilo.
5. Otroci pod 14 leti potrebujejo posebno potrdilo občine, da so v občini pristojni. To potrdilo mora imeti tudi sliko dotičnega otroka.
6. Po prijavi števila udeležencev dobijo vsi župnijski uradi dostavljene obrazce „Eidesstattliche Erklärung“, katere naj točno izpolnijo in jih vrnejo pred romanjem Dušnopastirskemu uradu v Celovcu. Ta predpis je nov. Pristojbina za ta obrazec in za kolek je v voznini vračunana.
7. Romanja se ne morejo udeležiti inozemci, ker nimajo „Identitätsausweis“ za Avstrijce.
8. Romarji, ki imajo svoj avstrijski potni list naj oddajo potni list.
9. Za romarje pod točko 8. ni potrebno priložiti „Eidesstattliche Erklärung“.
10. Do 6. avgusta morajo biti prijave za oboje romanj oddane pri Dušnopastirskem uradu, kjer je treba do tega časa vplačati tudi vozne stroške.
11. Ker so živila v Italiji zelo draga, naj se romarji z živili oskrbijo doma (kava črna šil. 1.50, bela 2.50, pivo 6.— do 8.— šil., liter vina okoli 10.— šil.).

12. Spored za Višarje bodo župni uradi še posebej dobili, računajo pa naj s tem, da bo na predvečer prošnja procesija z lučkami. Sveče bodo romarji lahko kupili v vlaku po normalni ceni. Isto velja za rožne vente, ki so istotako v Italiji dragi.
13. Vsak romar dobi tudi z voznim listkom poseben romarski znak.
14. Za oddaljene kraje bodo na razpolago avtobusi, ki bodo romarje do vlaka pripeljali in zopet vrnili, če bo iz dotičnega kraja zadostno število romarjev.
15. Vagoni bodo točno numerirani in vsaki fari dodeljena gotova številka, katere se morajo romarji iz dotične fare držati, ker so zapisani na istem seznamu.

KARL KURNIG

CELOVEC—KLAGENFURT
Burggasse 5

TRGOVINA ZA DOBRE MOŠKE
MODNE PREDMETE

Pozdrav iz Lueda

Za letošnje rudarske počitnice smo Slovenci, rudarji v Belgiji, poromali k Materi božji v Lurd pod Pireneji. Kar lepa skupina nas je bila in smo ostali tam pet dni.

Pošiljamo „Našemu tedniku“ pozdrave in prosili smo Marijo lursko, da bi naši bratje, Slovenci na Koroškem, ostali zvesti veri svojih očetov in da bi ohranili ljubezen do svojega materinega slovenskega jezika.

Konec junija je bila tukaj že ena slovenska skupina, Slovenci iz Pas de Calais v severni Franciji so priromali sem, 40 jih je bilo. — Kot smo zvedeli, bo obiskala to največjo Marijino božjo pot letos še ena skupina Slovencev. Prišli bodo s francosko-nemške meje, kjer je velika skupina naših rudarjev.

Naši vtisi bodo res nepozabni: „Zvonovi zvonijo, prav milo pojo, častijo preblašeno lursko Gospo.

Sledijo podpisi rudarjev.

(Prednje pismo smo sprejeli od slovenskih fantov iz Lurda. Veseli nas, da so se naši bralci tudi na božji poti spominjali svojega lista. Vračamo jim toplje pozdrave iz domovine. Op. uredništva).

Sveća maša na Peci

Svečo Ano, mater Device Marije, naše ljudstvo tu pod Peco zelo časti. Ta dan praznujejo in nič ne delajo, imajo kratko rečeno „nedeu“. Veliko ljudi na ta dan odide na Peco, da se tam malo povesele, navžijejo svežega zraka, še bolj pa, da zbuja lepe spomine na one čase, ko so lahko romali k cerkvi sv. Ane, ki je en ali dva kilometra onstran meje.

Druga leta, ko niso med državami vsele „železne zaves“, kot nekateri sedanje meje imenujejo, so na ta dan poromali k sv. Ani. Nekateri so spotoma tja ali pa nazaj mahnili kar preko Peca, da so pogledali na živino, ki so jo imeli v paši, drugi, da so malo pogledali po svetu ali se zarili v skale in nabirali planike. Kar je bilo pa starejših, so pa po stari lučki poti mahnili preko Luž in se spotoma ustavili pri Jeklu ali pri Repelnu in si gasili žejo.

Tako je bilo svoje čase. Sedaj pa, odkar visi „železna zaves“, je tudi običajno romanje odpadlo. Na Peco pa gredo vseeno ljudje radi, posebno mlajši, da vsaj tja k sv. Ani pogledajo, ker zavesa vseeno ni tako visoka in neprodna, da se ne bi nič videlo. Ob jutranjih urah, ko sončni žarki osijejo malo cerkvico, se prav lepo vidi vsa okolica tam okoli.

Tako se je že na predvečer spustilo veliko ljudi, stari in mladi, nekateri celo bosi in jo ubirali proti Veškemu stanu. Nekateri so jo pa, kar v coklah mahali. V Veškem stanu je bilo pa tako kot nekoč v Betlehemu vse prenapolnje-

no, čeprav je Folt prav lepo pripravil, da bi bilo vsem ustrezno, nekateri so morali prenočiti kar na prostem pod smrekami. Malo je bilo mrzlo pa se je že prestalo. V stanu itak ni bilo miru, ker so bili gostje zelo živahni in glasni.

Drugi so jo pa v zgodnjih jutranjih urah rezali, nekateri hitro, drugi bolj počasi, kakor je kateremu sapa dovoljevala. Saj se je bilo končno tudi treba podvzati, da je prišel človek na vrh ob 8. uri, če ni hotel muditi maše, ki je bila najavljena za to uro. Točno ob času so jeli prihajati na določeno prostor „zmrznjeni“ iz vrha in so gredli svoje premrle ude, drugi od spodaj vsi prepoteni. Lepo sončno vreme brez vetra je vsem dobro delo. Od vseh strani so bili ljudje, celo iz Doba, Rinkol in Mokrij. Med mašo, ki se je brala za vse padle in pozabljene vojake iz preteklih vojn, je lepo donelo lepo petje in molitev k Bogu. Res, človek se nekam lepše počuti in lažje moli na gori. Višina dviga človeka in mu daje lepših in plemenitejših misli. Lani so postavili križ. Letos se je pa prvič brala ne daleč od križa sveća maša. Vsi smo bili zadovoljni da smo tako lepo obhajali praznik sv. Ane.

Domov so je nekateri mahnili preko Veškega stanu, kjer je bilo lepo preskrbljeno za pijačo, jedajo je imel pa itak vsak v svojem nahrbtniku. To vam je teknilo. Drugi so se spustili doli na Luže k Repelnu na črešnje in pa na glažek „rumenega“. Tako je bilo vsem ustrezno.

ŠPORT

Razgled

Letošnje „Vrbske športne prireditve“ so bogatejše na sporedu kot prejšnja leta. Vse vrste športnih panog so zastopane, od plesnih tekmovanj, preko lahke atletike in veslaških prireditev do nogometa in boksa. Omenjamo tiste prireditve, za katere je vladalo največje zanimanje.

V soboto 29. julija je na igrišču KAC-a 3000 gledalcev prisostvovalo boksarskem dvoboju

RIM proti KAC

Celovčani so zaslužno zmagali v razmerju 9:7 točkam, čeprav ni nastopil znani prvak v teški kategoriji Karli Ameisbichler. Rimljani so že lani gostovali v Celovcu in splošno mnenje je, da letos niso bili na taki višini kot lani. V nedeljo pa so gostovali jugoslo-

vanski nogometaši. Okrog 2500 gledalcev je prisostvovalo nogometni tekmi SPARTAK, Subotica proti CELOVEC

Gostje so zaslužno zmagali v razmerju 3:0. Pred tekmo jih je pozdravil deželni glavar g. Ferdinand Wedenig.

Jugoslovani so pokazali izredno dovršeno nogometno znanje, bili so tudi hitrejši od domačinov. Njihova igra z glavo je bila vzorna. Izbrano moštvo Celovca se je borilo z veliko požrtvovalnostjo in pokazalo prav tako nekaj lepih potez. Občinstvo je bilo z nogometom, ki ga je videlo, nadvse zadovoljno.

Beljaško žegnanje 5. AVGUSTA

(VILLACHER KIRCHTAG)

Edinstvena senzacija
Noč na otoku „blaženih“

Ples na otoku - Terasa na Dravi - Prevoz preko Drave
čarobne vodne igre - Sijajni ognjemel na Dravi

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

36.

Foltej je videl, da se tudi Gretine misli vrte samo okoli otroka, da se boji stopiti pred Podlipnika s praznim naročjem.

Nakupila sta hitro in do vlaka odšla v gostilno. Foltej se je bal, da bi mraz Greti utegnil škodovati. Preveč je bila do zdaj samo notri.

Sedela sta na tplem in žobarila. Gretine oči so bile še kar plašne.

„Taka si kakor da se nečesa bojiš,“ se ji je smehljal Foltej.

„Očeta se bojim,“ je skoraj dahnila.

„Rekel sem ti, da se vesele, da boš prišla domov. Tako je prazno, ko te ni.“

Zagledala se je v mizo.

„Tako se bojim, Foltej, da bo vseeno prazno, četudi se jaz vrnem,“ je skoraj zavekala.

„Oče so čakali, da jim prinese otroka.“

In čez čas:

„In ti tudi Foltej. Vem, nikar ne taji. Saj si Podlipnikov.“

Zmeheno jo je pogledal.

„Zakaj tako žobariš, Greta?“ je tež-

ko izdaval. Ženine besede so ga z mrzlo roko zgrabile za najtišjo misel, ki jo je vse dotlej s silo tiščal nazaj.

„Toliko noči sem prevekala, Foltej. Si govoril z zdravnikom?“

Splašeno ga je pogledala. Videl je, da je strah v njej tako globoko vsajen, da ji ga ne bo več izruval.

Sam je na mah postal čudno resen.

„Govoril sem. Pa je sam rekel, da na nobeno svojo besedo ne more priseči.“

„Tudi meni je tako rekel,“ ga je pogledala.

„Zato se nikar tako ne ženi,“ je Foltej tolažil bolj sebe kakor njo.

„Živeti se bojim pri Podlipniku, če bi otrok ne bilo,“ je v hipu bruhal iz nje.

Sama se je ustrašila svojih besedi.

„Nikjer ni zapisano, da jih ne bo,“ je skušal mirno žobariti Foltej.

„Ko se popraviš in prideš k moči, boš spet druge volje. Bolnica človeka vzame, verjemi.“

„Tako težko verjamem, kar žobariš, Foltej. Bojim se, da mi bo nekoč nemara žal, da nisem v bolnici umrla.“

Skušala se je po sili nasmehniti, toda ustnice so ji bile zategnjene za vek.

Foltej jo je zbegano pogledal.

„Pozna se, da si bila dolgo od doma. Doma bo vse drugače.“

Drugače ji ni vedel reči.

Ko sta sedla na vlak, je Greta obmolčala. Tiho je strmela skoz okno kakor

da lovi tisto borno zimsko sonce, ki je kolebalo po nebu.

Šele v Podkloštru se je zganila.

„Zdaj bova kmalu doma,“ je rekla.

„No, do Čajne ni več daleč,“ se je zdrnil Foltej.

„Tam tudi že oče čakajo.“

Splašila ga je iz misli.

Ko sta v Čajni izstopila, so bili Pečnikovi vsi na kolodvoru. Podlipnik tudi.

Pečnica je morala zavekati, Pečnik pa si je z velikim robcem drgnil brke.

Sam Podlipnik je bil miren. Foltej se je očetu čudil. Segel je Greti v roko, kakor da je bila nekje na počitnicah in se je zdaj vrnila.

Še z očmi ni trenil. Le ko so prišli na cesto, je glasno rekel:

„Vzelo te je, hudo te je vzelo.“

Pečnik, ki je šel tesno ob Greti, se je obrnil k Podlipniku in mu tiho odgovoril:

„Zbivaže bo zdrava kakor včasih, Podlipnik. Še dobro, da se je tako steklo.“

Podlipnik mu ni nič odgovoril.

Pri Pečniku so se kmalu poslovili.

Silil je Foltej, ker se je bal, da bo zvečer za Greto premrzlo.

Vozil je Podlipnik. Trdo je držal za vajeti in skoraj celo pot molčal.

Pred Bistrico se je Folteju zazdelo, da bi oče spet radi pograbili tudi za tiste vajeti, ki vodijo Podlipnikov grunt.

Zaprli je oči in poiskal Gretino roko.

Bal se je, da bi se sicer tudi v njem dvignila misel, ki je gorela v Podlipniku.

Gretine velike oči so visele na bistrški cerkvi, na širokem cerkvenem stolpu, ki je rasel iz griča.

Stisk Foltejeve roke se ji je zazdel tako lažnjiv, da mu je počasi umaknila roko in si popravila ruto za vratom.

„Tako je mrzlo,“ je dahnila. „Skoraj da me zebe.“

„Saj bomo koj doma,“ je Foltej odprl oči.

„Kmalu bomo“, se je nasmehnila.

Njene oči pa se niso mogle odtrgati od bistrške cerkve, za katero je rasla zasnežena gmajna.

Poglavje XII.

Zbivaže se po Zilji razmahne življenje, da zakipi tja do Dobrača in do Ojsternika. Koj, ko se vode odtečejo in se prične zemlja sušiti, zaškripljejo vozovi, gnoj zadiši po dolini in njive prično rjaveti.

Oranje!

Po cel dan hodijo konji in ljudje po polju, spočita zemlja se v brazdah ponuja soncu.

Stari Podlipnik kakor matast stoji na dvoru, ogleduje nebo in rahle, skodrane oblake nad Dobračem.

Lep dan bo.

(Dalje prihodnjik)

Slavenske oddaje v radiu

- SREDA, 2. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; zanimivosti.
- ČETRTEK, 3. avgusta:
14.30—15.00 Poročila, predavanje za gospodinje, glasba.
- PETEK, 4. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.
- SOBOTA, 5. avgusta:
9.00—9.30 Za našo mladino.
- NEDELJA, 6. avgusta:
7.15—7.45 Duhovna obnova; jutranja glasba.
- PONEDELJEK, 7. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; „Trije stavbarji vojaške varnosti Zahoda“ — „Kaj je demokracija?“
- TOREK, 8. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje.
- 18.30—19.00 Glasbena oddaja.
- SREDA, 9. avgusta:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; zanimivosti.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej.
— Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.
Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29-48

OGLASIprinašajo
dobiček

NAJVEČJA IZBIRA
MOŠKIH SRAJC
z orig. italijanskim krojem
ovratnika

Grünen

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

ŽARNICE

za vse vrste el. toka
samo pri

HANS KREUTZ

Celovec - Kramergasse Telefon 21-73

ELEKTRO-

INSTALACIJSKI
MATERIAL

NADALJE

MOTORJI
DINAMO-stroji

IN

RADIO-aparati

NUDI:

SELINSCHER

PRI **SIUTZ-U**

CELOVEC - KLAGENFURT
RENNGASSE 5

ANA PAUKER IN FOTOGRAF

Argentinsko poslaništvo v Bukarešti je priredilo proslavo svojega „državnega praznika“. Proslave se je udeležila tudi gospa Pauker, rumunski minister za zunanje zadeve. Na proslavi je fotograf slikal gospo Pauker s kozarcem šampanjca v družbi sovjetskega veleposlanika in argentinskega poslanika. Drugi dan so zaprli romunskega fotografa, ki so ga najeli za to priložnost. Slikal je namreč komunista s predstavnikom „buržajske kapitalistične“ države. Fotografa so izpustili šele, ko so Argentinci uničili vse negativne žaljive fotografije.

MALI OGLAS

Prodajam manjše posestvo na Spodnjem Koroškem. Posestvo meri 10 ha polja, travnikov in gozda. — Naslov pri upravi lista.

FILME

DOBITE PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

ZE RODOVOM JE ZNANA
ZNAMKA

Butter & Schranz

AKTIENGESELLSCHAFT

CELOVEC-KLAGENFURT

Siriusstrasse 3 — Tel. 34-06, 34-07
daljnopis Celovec, št. 18.

Vetne ograje

Pastelje iz jeklenih cevi

Železne konstrukcije

škarjaste ograje, železne ograje
vseh vrst, žični pleteži, žična tkiva,
posteljni vložki, Epeda-vložki,
bodeča žica

Iesnilni trakovi za lahkogradne
plošče

Trgovska hiša

TOMSCHE

Beljak—Villach, Hauptplatz 4
Mollino za posteljno perilo (rjuhe),
150 cm široko, samo 18.70 šil.

STEKLARNA

OKVIRJI — OGLEDALA
hišne in kuhinjske potrebščine
emajlirana posoda

Rapatz

CELOVEC-KLAGENFURT
Viktringer Ring 1 Tel. 28-34

Popravila foto-aparatur

Filmi - Razvijanje
Foto-polrebščine

Wiedermann

BELJAK-VILLACH, Kirchenpl. 5

FERDINAND

SCHMIDL

ortopedični pripomočki, proteze,
bandaže. — Specialna trgovina za
vložke in gumijaste nogavice.

Celovec - Klagenfurt

Fleischbankgasse 8

**V ZELO
KRATKEM CASU**

so se recepti v slikanicah
na ovojkah KÖNIG-
ovega pecilnega praška
in vanilijevega sladkorja
povsod priljubili, ker
tako učinkovito poma-
gajo gospodinji.
Tako pri nakupu po-
maga gospodinji k lažji
odločitvi naravni barvi
ni posnetek. Zato je danes
prepričanih že na
tisoče gospodinj o za-
nesljivosti KÖNIG-ove-
ga pecilnega praška.

Gospodinji **König** pomaga
BACKPULVER

KINO

Celovec - Klagenfurt
Predstave ob 16., 18.15 in ob 20.30 uri.

STADTHEATER

Do 3. VIII. „Mordprozess Dr. Jordan“
4.—7. VIII. „Die große Leidenschaft“
8.—10. VIII. „Todesfalle“

PRECHTL

Do 3. VIII. „Märchen vom Glück“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 3. VIII. „Seltengassen des Lebens“
4.—10. VIII. „Das Tal der Indianer“

PETERHOF

Do 3. VIII. „Ich war eine männliche Kriegs-
braut“
4.—7. VIII. „Gräfin Maritza“
8.—10. VIII. „Zum goldenen Engel“

Beljak - Villach
BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.
Do 3. VIII. „Das Geheimnis von Malapur“
4.—7. VIII. „Insel der Liebe“
8.—10. VIII. „Springflut“

STADT-KINO

Do 3. VIII. „Cowboy-Serenade“
4.—7. VIII. „Die seltsame Geschichte des
Brandner Kaspar“
8.—10. VIII. „Irwege einer Ehe“

Elite Filmbühne

Do 3. VIII. „Abenteuer in Grandhotel“
4.—7. VIII. „Edelweißkönig“
8.—10. VIII. „Das schweigende Dunkel“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Do 3. VIII. „Spitzentuch von Madeira“
4.—7. VIII. „Frühlingsluft“
8.—10. VIII. „Die Falschspielerin“

Hotel Mosser

BELJAK - VILLACH

RESTAVRACIJA
ESPRESSO
BUFFET

Dnevno ples na prostem na dravski terasi

Hans Teaninger

HOLZGROSSHANDEL

Klagenfurt - Völkermarkter Straße 38

TELEFON NR. 15-95

DIE CILLIA

BARVE IN LAKE

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler- naselbini v TRGOVINI

WOLFGANG MOROCUTTI

CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73